

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการการเรียนรู้กระบวนการจัดทำแผนงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น ของนักสื่อสารสุขภาพ

เสนอ

แผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

โดย

ดวงพร	คำณูณวัฒน์
สุนิดา	ศิริปฐมชัย
สิรินทร	พิบูลภานุวัฒน์
พัชรินทร์	เกตุจำนงค์

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยมหิดล

ตุลาคม 2551

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 การเสริมศักยภาพการเรียนรู้และการจัดทำโครงการ

● ที่มา	2
● ความคิดและคาดหวังในการดำเนินงาน	2
● การเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มการเรียนรู้และจัดทำโครงการ	3
● ความคิดเบื้องต้นหลังการออกแบบการเรียนรู้	4
● กระบวนการเรียนรู้และการจัดทำโครงการ	5
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเป้าหมายของโครงการ	5
ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล	6
ขั้นตอนที่ 3 การจัดการข้อมูล และการใช้ประโยชน์ข้อมูล	8
ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแผนการดำเนินงานและการประเมินผล	11
ขั้นตอนที่ 5 การเขียนโครงการ	13
● ข้อเสนอแนะที่เรียนรู้จากการดำเนินงาน	18

ส่วนที่ 2 โครงการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น 1 ปี ของนสส.แพร่ และ นสส.กาญจนบุรี

● โครงการ เมืองแพร่สุขภาพดี ตามวิถีคนเมือง เล่าขานเรื่องสุขภาพผ่าน นสส.แพร่	22
● โครงการ การพัฒนาการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงสุขภาวะเยาวชน จังหวัด กาญจนบุรี	33

ส่วนที่ 3	การดำเนินงานส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นไปใช้ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี	
•	ความเดิม	46
•	การดำเนินงานส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพไปใช้	46
	1. ทบทวนข้อมูลจากโครงการระยะที่ 3	47
	2. ประสานงานไปยังจังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี	47
	3. ส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพร่วมกับจังหวัดอุดรดิตถ์	48
•	สรุปการดำเนินงาน	60
ส่วนที่ 4	การเผยแพร่ผลงานและกิจกรรมผ่านสื่อมวลชน	63

ส่วนที่ 1

การเสริมศักยภาพการเรียนรู้และการจัดทำโครงการ

- ที่มา
- ความคิดและคาดหวังในการดำเนินงาน
- การเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มการเรียนรู้และจัดทำโครงการ
- ความคิดเบื้องต้นหลังการออกแบบการเรียนรู้
- กระบวนการเรียนรู้และการจัดทำโครงการ 5 ขั้นตอน
- ข้อเสนอแนะที่เรียนรู้จากการดำเนินงาน

การเสริมศักยภาพการเรียนรู้และการจัดทำโครงการ

ที่มา

จากการที่โครงการวิจัยการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น : แนวคิด การดำเนินงาน และการขยายผลได้ดำเนินงานสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นขึ้นในจังหวัดแพร่และจังหวัดกาญจนบุรีอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลากว่า 3 ปี ส่งผลให้ขณะนี้มียกสื่อสารสุขภาพ (นสส.) ที่มีความสามารถ และมีการปฏิบัติงานสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อย่างได้ผล นอกจากนี้ยังเกิดการรวมกลุ่ม นสส. เป็นชมรมนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดแพร่ และจังหวัดกาญจนบุรี ขึ้น สามารถรวมพลังกันสร้างสรรค์งานสื่อสารสุขภาพของจังหวัดได้อย่างเข้มแข็ง ถึงแม้ระยะเวลาของโครงการวิจัยจะสิ้นสุดลง งานสื่อสารสุขภาพในพื้นที่ทั้ง 2 จังหวัดยังคงดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและต้องการการสนับสนุนจากโครงการวิจัยโดยสมาชิกชมรมฯ ได้ระดมความคิดร่วมกันกำหนดกิจกรรมขับเคลื่อนงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานเพื่อขยายเครือข่าย นสส. ไปสู่พื้นที่ระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่างานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นได้รับการยอมรับ และกำลังมีการขยายงานในทั้ง 2 พื้นที่

อนึ่ง การดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นมีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือ การปฏิบัติการสื่อสาร และการบริหารจัดการให้เกิดการสื่อสาร ซึ่งขณะนี้ นสส./ชมรมฯ มีความรู้ ความสามารถ และความมั่นใจในการดำเนินงานสื่อสารแล้ว สมควรได้รับการเสริมศักยภาพในด้านการบริหารจัดการให้ชมรมฯ สามารถสนับสนุนสมาชิกให้ปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากนสส./ชมรมฯ มีความรู้ความสามารถ ทั้ง 2 ส่วนข้างต้น จะทำให้นสส./ชมรมฯ สามารถดำเนินงานสื่อสารสุขภาพได้ด้วยตนเอง และวิธีการหนึ่งที่น่าจะเป็นการสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว คือ การทำให้นสส./ชมรมฯ มีความสามารถในการจัดทำโครงการในรูปแบบที่สามารถใช้ในการขอรับการสนับสนุนจากแหล่งทุนต่างๆ การเสริมศักยภาพในการจัดทำโครงการนี้ จะทำให้นสส.ได้มีโอกาสเรียนรู้ แนวคิด หลักการ และกระบวนการจัดทำโครงการ ซึ่งนอกจากจะทำให้ นสส. ได้เรียนรู้การจัดทำโครงการอย่างเป็นระบบแล้ว ในท้ายที่สุด ชมรม นสส.ทั้ง 2 พื้นที่ก็ยังจะได้โครงการการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในจังหวัดเป็นแผนปฏิบัติการ 1 ปี ที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน ซึ่งการสนับสนุนครั้งนี้ จะส่งผลให้ นสส./ชมรมฯ สามารถดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นได้ด้วยตนเองทั้งในส่วนของการผลิตงานสื่อสารและการบริหารจัดการเพื่อให้งานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ความคิดและคาดหวังในการดำเนินงาน

นสส. ส่วนใหญ่เป็นนักปฏิบัติ คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในภาคสนามหรือในพื้นที่ ทัศนคติที่จะลงมือปฏิบัติ ไม่ถนัดการเขียนส่วนใหญ่มิมีประสบการณ์การเขียนโครงการ แต่ด้วยความปรารถนาที่จะได้รับการสนับสนุนให้ได้ดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในจังหวัดของตน จึงเกิดความพยายาม

และความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ และคณะผู้วิจัยเองคาดหวังที่จะเห็น นสส. มีความรู้และความสามารถในการเขียนโครงการ มีใช้หวังผลเพียงเพื่อให้มีโครงการเกิดขึ้นเท่านั้น เพราะเชื่อว่า

- ความสามารถในการจัดทำโครงการจะเป็นการสร้างความเข้มแข็ง และการพึ่งตนเองได้ของท้องถิ่น
- กระบวนการเรียนรู้การจัดทำโครงการจะเป็นเครื่องมือในการสร้างวิสัยทัศน์ และวิธีการทำงานที่เป็นระบบให้แก่ นสส.
- การเสริมศักยภาพเพื่อให้ นสส. สามารถพึ่งตนเองได้จะนำไปสู่ความยั่งยืนของงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น
- กระบวนการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพของท้องถิ่น ที่เกิดจาก นสส. จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ดังนั้น **วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน** จึงเป็นไปเพื่อเสริมศักยภาพให้ นสส. และชมรมฯ เรียนรู้แนวคิดและวิธีการจัดทำโครงการ สามารถร่วมกันจัดทำโครงการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นที่พร้อมจะนำเสนอขอรับการสนับสนุนจากแหล่งทุน และด้วยความรู้ความสามารถของนสส. ดังกล่าวจะทำให้การสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องมีความยั่งยืน

การเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มการเรียนรู้และจัดทำโครงการ

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับที่มา วัตถุประสงค์ วิธีการ และประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินการโครงการนี้ กับ นสส. ในเบื้องต้นเป็นความจำเป็น เมื่อนสส. เข้าใจและเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น จึงเกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการสร้างความพร้อมใน**ด้านจิตใจ** มีการชี้แจงถึงขั้นตอนวิธีการ และระยะเวลาของการเรียนรู้ เพื่อให้ทุกคนสามารถจัดสรรเวลาและมีความพร้อมเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งทุนมีความสำคัญเช่นกัน เป็นการทำความเข้าใจถึงความต้องการและความคาดหวังของแหล่งทุน ดังนั้น ก่อนที่จะเริ่มการเรียนรู้ จึงมีการเชิญผู้แทนแหล่งทุนมาพูดคุยถึงหลักการดำเนินงาน ลักษณะงานที่จะให้การสนับสนุน และข้อเสนอแนะต่อการเขียนโครงการที่แหล่งทุนมักให้ความสนใจ เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดทำโครงการให้มีทิศทางสอดคล้องไปกับเจตนารมณ์ของแหล่งทุนเพื่อให้โครงการมีโอกาสได้รับการสนับสนุนจากแหล่งทุนมากขึ้น

ความคิดเบื้องหลังการออกแบบการเรียนรู้

ด้วยวัตถุประสงค์เป็นไปเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการจัดทำโครงการ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงใช้รูปแบบของการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย การอบรม การฝึกปฏิบัติการ และการทดลองปฏิบัติจริง และในแต่ละขั้นตอน เนื้อหาของการเรียนรู้ จะประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน คือ หลักการหรือแนวคิด และวิธีดำเนินการ โดยให้ความสำคัญกับ **บรรยากาศการเรียนรู้** ให้ นสส.มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และไม่เครียด รวมทั้งให้เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นสส.จึงมีการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ตลอดเวลา

กระบวนการเรียนรู้และการจัดทำโครงการ

การออกแบบการเรียนรู้และการจัดทำโครงการ เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการทำงาน 5 ขั้นตอน ที่มีความเชื่อมโยงต่อความคิดและการทำงานเป็นไปตามลำดับและมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเป้าหมายของโครงการ

การกำหนดจุดหมายปลายทางที่ชัดเจนจะช่วยให้การวางแผนการเดินทางเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพฉันใด การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการจะให้เกิดอย่างเป็นรูปธรรมจะช่วยให้นสส.สามารถวางแผนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพฉันนั้น ดังนั้น เมื่อ นสส. ตกลงร่วมกันที่จะดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีสุขภาวะดี ซึ่งเปรียบเสมือนการกำหนดจุดหมายปลายทางของการเดินทางในครั้งนี้ นสส. จึงมีการระดมความคิดกันต่อไปให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนว่าการที่ “ประชาชนในพื้นที่มีสุขภาวะดี” นั้นคืออย่างไร โดยพิจารณาบนพื้นฐานของสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ สภาพการด้านสังคมที่เป็นความเดือดร้อนต้องการการแก้ไข เป็นต้น เป็นการพิจารณากำหนดเป้าหมายบนข้อมูลไม่เลือนลอย จึงเป็นเป้าหมายการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ อีกทั้งการกำหนดเป้าหมายสามารถใช้ระยะเวลาของการดำเนินงานมาเป็นเงื่อนไขในการพิจารณา นั่นคือ เมื่อมีเวลาดำเนินงานต่างกัน 6 เดือน หรือ 1 ปี หรือ 3 ปี เป้าหมายจะแตกต่างกันไปด้วย

วัตถุประสงค์

เป็นการเปิดประเด็นการทำงานที่มีสถานการณ์หรือปัญหาของชุมชน เป็นตัวตั้ง ทำให้นสส.เรียนรู้แนวคิดและวิธีการกำหนดเป้าหมายการทำงาน สามารถกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้อย่างได้ภายใต้เงื่อนไขที่มี เช่น เวลา งบประมาณ ศักยภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นการเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดทำโครงการ เพราะเป้าหมายจะกลายเป็นโจทย์ของการทำงาน ซึ่งถ้าโจทย์ไม่ชัดเจนไม่เหมาะสมการทำงานจะยากและโอกาสประสบความสำเร็จมีน้อย

แนวคิด

แนวคิดที่นำมาใช้ในการกำหนดเป้าหมายนี้ คณะผู้วิจัยใช้แนวคิดกระบวนการจัดทำ แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ติดตามและประเมินพฤติกรรมความสัมพันธ์ กิจกรรม การกระทำของคนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับแผนการดำเนินงาน โดยนำแนวคิดเฉพาะในส่วนของการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานมาใช้ นอกจากนี้ยังใช้แนวคิดการทำงานที่เน้นศักยภาพของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

วิธีการ

ในขั้นตอนนี้ นสส.ได้เรียนรู้ และกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานสื่อสาร เป็นลำดับได้ดังนี้

1. เรียนรู้เรื่อง “ความสำคัญและวิธีการกำหนดเป้าหมาย” เพื่อให้เห็นว่าการมีเป้าหมายจะทำให้การทำงานมีทิศทาง ง่ายต่อการกำหนดกิจกรรม และบรรลุผลที่ตรงประเด็นสามารถพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาได้ สำหรับวิธีการกำหนดเป้าหมายคณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ขั้นตอน Progress Maker ของกระบวนการ Outcome Mapping ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายโดยปราศจากเงื่อนไขใด เป็นความฝันที่ไม่คำนึงถึงความเป็นจริง หรือ เป็นเป้าหมายที่ผู้กำหนดปรารถนาที่จะเห็น (love to see) 2) การกำหนดเป้าหมายโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ และมีโอกาสที่จะดำเนินการให้บรรลุได้ (like to see) 3) การกำหนดเป้าหมายภายใต้เงื่อนไข หรือภายใต้สถานการณ์จริง เช่น งบประมาณ เวลา เป็นต้น ซึ่งทำให้เป็นเป้าหมายที่น่าจะดำเนินการให้บรรลุได้ (expect to see)

2. นสส.แบ่งกลุ่มย่อยระดมความคิดเพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานโดยแต่ละกลุ่มเริ่มกำหนดเป้าหมายในรูปแบบแรกก่อน นั่นคือ นสส. คิดถึงเป้าหมายการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพที่ฝันอยากให้เกิดขึ้นแบบไม่มีเงื่อนไขใดๆ จากนั้นให้กรองเหลือเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการ และสุดท้ายให้ร่วมกันระดมความคิดคัดเลือกเป้าหมายที่คาดว่าจะสามารถดำเนินการได้ ภายใต้เงื่อนไขเวลา 1 ปี

3. แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดของกลุ่ม โดยมีการแสดงความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม และฉายภาพให้ที่ประชุมมองเห็นเป็นลำดับ จากความฝันเกี่ยวกับงานสื่อสารสุขภาพที่แต่ละกลุ่มฝันจะให้เกิดขึ้นแบบไม่มีเงื่อนไขใดๆ (love to see) กรองมาเป็นงานที่แต่ละกลุ่มคิดว่ามีความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการ (like to see) จนเหลือเป็นงานที่กลุ่มคาดว่าจะสามารถดำเนินการได้ภายใต้เงื่อนไขเวลา 1 ปี (expect to see)

4. ที่ประชุมมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงเป้าหมายในแต่ละลำดับ มีการประมวลความคิด และวิเคราะห์ความเป็นไปได้ จากนั้น จึงมีการสรุปเป้าหมายการดำเนินงานของชมรมฯที่จะดำเนินงานใน 1 ปีข้างหน้า

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดข้อมูล และการรวบรวมข้อมูล

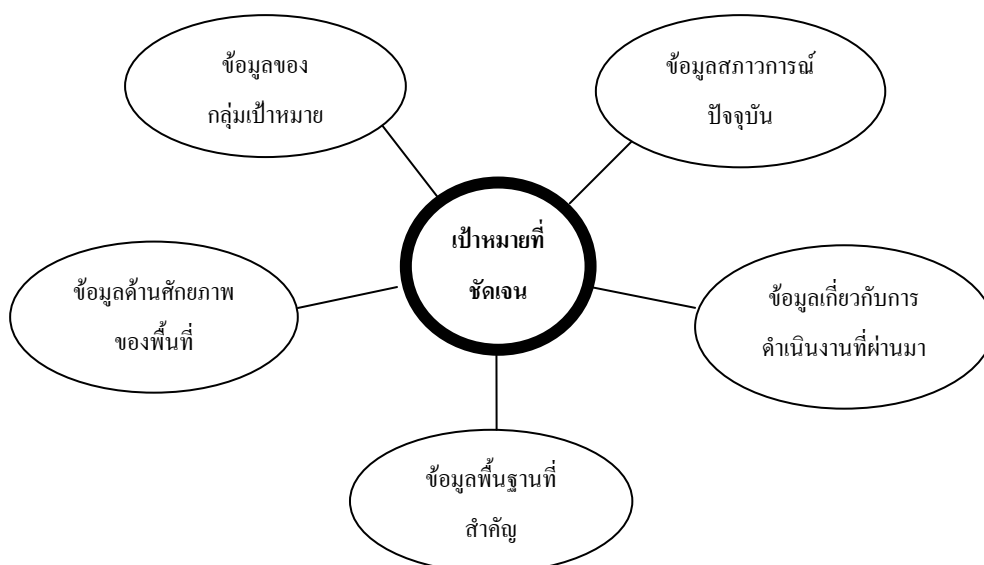
ถึงแม้จะมีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน แต่ นสส. ก็ยังไม่สามารถกำหนดวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นได้ หากไม่เข้าใจสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องอย่างถ่องแท้ ซึ่งข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น การมีข้อมูลครบถ้วนครอบคลุมประเด็นปัญหา ข้อมูลมีความถูกต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และมีจำนวนเพียงพอ จะทำให้มีความเข้าใจในสถานการณ์และนำไปสู่การตัดสินใจกำหนดกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติงานที่มีความถูกต้องและเหมาะสม ในขั้นตอนนี้จึงเป็นการทำให้ นสส. ได้เรียนรู้หลักการ ทดลองวางแผนงาน และปฏิบัติการเกี่ยวกับข้อมูล

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นสส. เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของข้อมูลที่มีต่อการจัดทำโครงการและแผนการดำเนินงาน มีความเข้าใจในประเภท แหล่งข้อมูล และวิธีการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งได้ทดลองออกแบบ ประเภทข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในโครงการ

แนวคิด

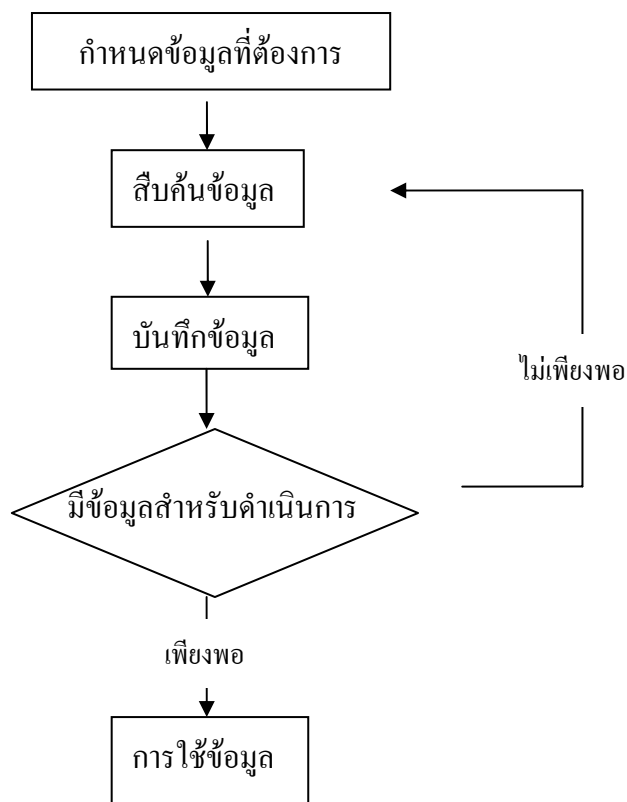
1. **ประเภทของข้อมูล** ข้อมูล คือ ข้อเท็จจริง อาจอยู่ในรูปของตัวเลข ตัวหนังสือ รูปภาพ เสียง ในตัวคน สัตว์ สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ข้อมูลมีระดับที่มาต่างๆ กัน ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ คือข้อมูลที่ผู้สืบค้นไปเก็บรวบรวมหรือบันทึกจากแหล่งข้อมูลโดยตรง เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาจากจุดกำเนิดของข้อมูลนั้นๆ อาจได้มาจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็น ความรู้สึกของชาวบ้าน หรือการสังเกตปรากฏการณ์ต่างๆ และข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่มีผู้อื่นรวบรวมไว้แล้ว ผู้สืบค้นจึงไม่จำเป็นต้องไปสำรวจเอง เช่น สถิติตัวเลขที่ทางราชการได้สำรวจจัดเก็บไว้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถจัดประเภทของข้อมูลโดยคำนึงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องในมิติต่างๆ เช่น ข้อมูลของสถานการณ์ปัจจุบัน ข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมา ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ศักยภาพของพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับผล เป็นต้น

2. **ประโยชน์ของข้อมูล** เราใช้ข้อมูลในการดำรงชีวิต เราใช้ข้อมูลในการตัดสินใจทำหรือไม่ทำสิ่งต่างๆ ข้อมูลทำให้เรารู้และเข้าใจสถานการณ์ที่แท้จริง ทำให้สามารถวางแผนงานได้ถูกต้องเหมาะสม และสามารถเตรียมตัวล่วงหน้าได้เป็นอย่างดี

3. **แหล่งข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล** การสืบค้นข้อมูลสามารถทำได้จากแหล่งต่างๆ เช่น หน่วยงาน องค์กร สถาบัน คน ชุมชน กลุ่มเป้าหมาย หรือแม้แต่สื่อมวลชนต่างๆ ทั้งสื่อมวลชนส่วนกลางและสื่อมวลชนท้องถิ่น ซึ่งวิธีการสืบค้นข้อมูลทั้งหลายเหล่านี้ทำได้โดย การสำรวจเอกสาร การสังเกต การบันทึกภาพ/เสียง/ตัวหนังสือ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การจัดเวทีระดมความคิด หรือการใช้แบบสอบถาม

4. **การดำเนินการ** เกี่ยวกับการทดลองปฏิบัติการเกี่ยวกับข้อมูล มีขั้นตอนตามแผนภูมินี้

วิธีการ

ในขั้นตอนนี้ นสส. ได้เรียนรู้เรื่องข้อมูลจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการปฏิบัติการออกแบบข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล เป็นลำดับได้ดังนี้

1. เรียนรู้เรื่องข้อมูลในประเด็น ความสำคัญและความจำเป็นต่อการจัดทำโครงการ และประเภทของข้อมูล ด้วยการฟังการบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
2. นสส. แบ่งกลุ่ม ตามเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดไว้จากขั้นตอนที่ 1 โดยนสส. เลือกกลุ่มตามความสนใจ สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดประเภทของข้อมูลที่ต้องการ โดยนสส. แต่ละกลุ่มมีการบันทึกผลในรูปแบบของตารางตามมิติของข้อมูล หรือจัดวางเป็นแผนที่ความคิด (Mind Mapping)
3. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการพิจารณาต่อที่ประชุมใหญ่ สมาชิกทุกคนร่วมกันปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมากขึ้น
4. เรียนรู้ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้เชี่ยวชาญและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
5. นสส. ทำงานในลักษณะกลุ่มอีกครั้ง โดยครั้งนี้เป็นการคิดต่อเนื่องถึงแหล่งข้อมูลและวิธีการที่จะรวบรวมข้อมูล
6. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการประชุมต่อที่ประชุมใหญ่ สมาชิกทุกคนร่วมกันปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมากขึ้น
7. ร่วมกันพิจารณาแบ่งหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ตามศักยภาพในการเข้าถึงข้อมูลของแต่ละคน รวมทั้งกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน (ประมาณ 3 สัปดาห์)

ขั้นตอนที่ 3 การจัดการข้อมูล และการใช้ประโยชน์ข้อมูล

จากขั้นตอนที่ 1 นสส. ได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน ในขั้นตอนที่ 2 นสส. ได้ร่วมกันออกแบบประเภทของข้อมูลที่มีความเหมาะสมที่สามารถสืบค้นได้ และมีการแบ่งหน้าที่ในการดำเนินการเก็บข้อมูล ในขั้นตอนที่ 3 นี้เป็นการดำเนินงานต่อเนื่อง โดย นสส. ได้เรียนรู้ว่าเมื่อได้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้แล้ว จะมีวิธีการจัดระบบข้อมูลและจะสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร โดยใช้วิธีการจัดการข้อมูลตามแนวคิด S W O T และใช้เทคนิคจับคู่ไขว้ T O W S matrix เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

วัตถุประสงค์

เป็นการทำให้ นสส.เรียนรู้วิธีการจัดการข้อมูลที่มีอยู่ การวิเคราะห์คุณลักษณะของข้อมูล เรียนรู้การนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมที่จะใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำงานของโครงการ

แนวคิด

1. ในความเป็นจริงการจัดการข้อมูลหมายรวมถึงตั้งแต่การออกแบบประเภทข้อมูลที่ต้องใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ การนำเสนอ การแลกเปลี่ยนข้อมูล การจัดระบบข้อมูล และการนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. แนวคิดการจัดระบบข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลว่าเป็น **จุดแข็ง** (Strengths)

จุดอ่อน (Weakness) **โอกาส** (Opportunities) และ**อุปสรรค** (Threats) หรือที่รู้จักกันในชื่อ **S W O T Analysis** เป็นการจำแนกข้อมูลด้วยลักษณะของข้อมูลที่สะท้อนสถานการณ์ของงานที่กำลังจะทำ ดังนั้นข้อมูลที่จัดเป็นจุดแข็ง (S) ของตัวเราและองค์กรเรา คือ ข้อมูลที่สะท้อนความเข้มแข็ง จุดเด่น ความได้เปรียบ และศักยภาพของเรา เช่น กลุ่มมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคี เอื้ออาทร มีผู้นำเข้มแข็ง ส่วนข้อมูลที่จัดเป็นจุดอ่อน (W) ของตัวเราและองค์กรเรา คือ ข้อมูลที่สะท้อนถึงความอ่อนแอ จุดด้อย และข้อเสียเปรียบของเรา เช่น การเงินไม่เพียงพอ สมาชิกอยู่กระจัดกระจายติดต่อกันยาก ยังไม่เป็นที่รู้จัก ข้อมูลที่จัดเป็นโอกาส (O) เมื่อพิจารณาจากภายนอกตัวเราและองค์กรเรา อาจเป็นสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง คือข้อมูลที่สะท้อนถึงโอกาส พื้นที่ ช่องทางต่างๆ ในสังคม บรรยากาศโดยรอบเอื้อให้เราทำงานได้ง่ายขึ้น มีโอกาสสำเร็จมากขึ้น เช่นเป็นเรื่องที่คนสนใจ มีองค์กรอื่นๆ สนับสนุน มีช่องทางการสื่อสารหลากหลาย และสุดท้าย ข้อมูลที่จัดเป็นอุปสรรค (T) คือ ข้อมูลที่สะท้อนถึงความยากลำบากต่อการดำเนินงาน เนื่องจากสภาพแวดล้อมบรรยากาศภายนอกสังคมไม่เอื้อ เช่น พื้นที่จังหวัดกว้าง ไปมาไม่สะดวก มีปัญหาเศรษฐกิจ อุปสรรคจากกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

3. แนวคิดการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อการใช้ประโยชน์ด้วยการใช้แนวคิดการจับคู่ไขว้ หรือ **T W O S Matrix** โดยเมื่อทำการจัดระบบข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น **จุดแข็ง** (Strengths) **จุดอ่อน** (Weakness) **โอกาส** (Opportunities) และ**อุปสรรค** (Threats) แล้ว ขั้นตอนต่อมาจึงทำการสังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อให้เห็นแนวทางการดำเนินโครงการที่เหมาะสม เห็นทิศทางการดำเนินงานที่ควรจะไป ซึ่งจะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ การจับคู่ไขว้ หรือ การใช้ **T W O S Matrix** เพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน มีแนวคิดดังนี้

กลยุทธ์ (S-O) คือ การจับคู่ระหว่าง **จุดแข็ง**และ**โอกาส** เป็นการกำหนดกิจกรรมโดยใช้จุดแข็งของเราผนวกกับการอาศัยโอกาสที่มี เป็นกลยุทธ์ที่จะนำเราไปสู่เป้าหมายได้ง่ายที่สุด กลยุทธ์ (S-T) คือ การจับคู่ระหว่าง **จุดแข็ง**และ**อุปสรรค** เป็นกลยุทธ์ใช้จุดแข็ง และหลีกเลี่ยงอุปสรรค โดยพิจารณากำหนด

กิจกรรมจากศักยภาพของเรา และพยายามจัดการกับสภาพแวดล้อมที่อาจไม่เอื้ออำนวยให้มีผลกระทบน้อย กลยุทธ์ (W-O) คือ การจับคู่ระหว่าง จุดอ่อนและโอกาส เมื่อข้อมูลแสดงว่าเรามีจุดอ่อนแต่สภาพแวดล้อมเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ เราอาจใช้วิธีปลี่ยนจุดอ่อนเสริมศักยภาพให้เรามีความสามารถเพิ่มขึ้น และฉกฉวยโอกาสที่มีอยู่ในการดำเนินกิจกรรม ท้ายที่สุดคือกลยุทธ์ (W-T) คือ การจับคู่ระหว่างจุดอ่อนและอุปสรรค ข้อมูลจะสะท้อนให้เห็นว่าเรามีจุดอ่อนในขณะที่สังคมก็ไม่เปิดโอกาสไม่เอื้ออำนวยให้มีการดำเนินกิจกรรม เป็นสถานการณ์ที่ยากแก่การดำเนินกิจกรรมใดให้ประสบความสำเร็จได้

วิธีการ

ในขั้นตอนที่ 3 นี้ นสส. ได้เรียนรู้วิธีการจัดระบบข้อมูล การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และ การกำหนดกิจกรรมที่สมควรดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีลำดับการเรียนรู้และการทดลองปฏิบัติ ดังนี้

1. นสส. นำเสนอข้อมูลที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมให้ทำการรวบรวม(จากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 2) ต่อที่ประชุม โดยก่อนเริ่มการนำเสนอได้มีการทบทวนสิ่งดำเนินการร่วมกันที่ผ่านมา จาก 2 ขั้นตอน เริ่มจากการทบทวนที่มาที่ไปของโครงการ ทบทวนเป้าหมายที่ นสส. ร่วมกันกำหนด การออกแบบข้อมูลที่ต้องการ และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูล จากนั้น นสส.จึงนำเสนอข้อมูลที่แต่ละคนรับผิดชอบให้ที่ประชุมได้รับทราบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเพิ่มเติมข้อมูล

2. เรียนรู้ การจัดการข้อมูล (ช่วงที่ 1) คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

3. กิจกรรมวิเคราะห์ S W O T นสส.ทุกคนร่วมวิเคราะห์ ด้วยแต่ละคนพิจารณา จุดอ่อนและจุดแข็งของตนเองและชมรมฯ รวมทั้งโอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นจากสังคม โดยพิจารณาไปที่ละเป้าหมาย เขียนข้อมูลลงบนกระดาษซึ่งแบ่งสี่ตามประเภทของข้อมูล เช่น ข้อความที่เขียนบนกระดาษสี่เหลี่ยม หมายถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจุดแข็งของเราเอง ข้อความที่เขียนบนกระดาษสี่เหลี่ยม หมายถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจุดอ่อนของเราเอง ข้อความที่เขียนบนกระดาษสี่เหลี่ยม หมายถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโอกาส และข้อความที่เขียนบนกระดาษสี่เหลี่ยม หมายถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรค เป็นต้น จากนั้น แต่ละคนนำกระดาษที่เขียนเสร็จแล้วมาติดในช่อง S W O T ร่วมกัน ดังนั้น เมื่อประมวลข้อความที่สมาชิกแต่ละคนนำมาติดไว้จึงสามารถทราบความคิดเห็นโดยรวมว่า นสส.มีความคิดเห็นต่อสถานการณ์อย่างไร ทั้งในแง่ตนเองและสังคมภายนอก

4. เรียนรู้ เรื่อง การจัดการข้อมูล (ช่วงที่ 2) เกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์ จากการจับคู่ไขว้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมต่อไป

5. นสส. แบ่งกลุ่มย่อยตามเป้าหมาย เพื่อกำหนดกิจกรรมที่สมควรดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลที่มีการจัดระบบ เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาเชื่อมโยงไขว้คู่กัน และร่วมกันพิจารณากำหนดกลยุทธ์และกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแผนการดำเนินงานและการประเมินผล

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 คือ นสส. กำหนดกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายต่างๆของโครงการมาคิดต่ออย่างละเอียด เป็นการคิดว่าแต่ละกิจกรรมมีใครเป็นกลุ่มเป้าหมาย ใช้งบประมาณเท่าไร ควรจะทำเมื่อไร จนกระทั่ง จัดลำดับว่าควรจะทำกิจกรรมใดก่อน หลัง และตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมคืออะไร แต่ละกิจกรรมขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ นสส. ได้คิดใคร่ครวญการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมอย่างละเอียด และยังมีการคำนึงถึงผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นสส. เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนการดำเนินงาน และเข้าใจวิธีการบริหารจัดการโครงการ ทั้งการจัดลำดับกิจกรรม การกำหนดระยะเวลา งบประมาณ ตัวชี้วัด และการประเมินผล รวมทั้ง เห็นความเชื่อมโยงของกิจกรรมต่างๆ และความเป็นไปได้ในการดำเนินงานในภาพรวม

แนวคิด

การจัดทำแผนการดำเนินงานและการประเมินผลนั้นเป็นการกำหนดรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ที่ละกิจกรรมดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ ในส่วนนี้ไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการใหญ่ หากแต่เป็น วัตถุประสงค์ของกิจกรรมย่อย ซึ่งต้องมีความชัดเจนว่าจะทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมไปเพื่ออะไร
2. กลุ่มเป้าหมาย การดำเนินกิจกรรมย่อยจำเป็นต้องทราบกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะทำ กิจกรรมนั้นกับใคร อยู่ที่ไหน จำนวนเท่าไร โดยต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในข้อ 5 เป็นสำคัญ ในการ กำหนดกลุ่มเป้าหมายนั้น ควรกำหนดให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อนำไปสู่การคิดงบประมาณได้อย่าง ถูกต้อง ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมอาจจะเป็นกลุ่มเดียวกันหรือต่างกันได้ ซึ่งจะต้องพิจารณา ในภาพรวมต่อไป
3. การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม ควรกำหนดให้ชัดเจนและใกล้เคียงกับช่วงที่จะทำ กิจกรรมจริงให้มากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะไม่สามารถกำหนดวันได้อย่างแน่นอน แต่ควรกำหนดเป็นเป็น ช่วงเดือน และระยะเวลาที่จะทำกิจกรรมว่าจะจัดกี่วัน เพื่อความชัดเจนในการคิดงบประมาณ และการ เชื่อมร้อยกิจกรรมต่างๆ ในภายหลัง

4. การคิดงบประมาณนั้น ต้องพิจารณาจากข้อมูลกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย และระยะเวลา เป็นหลัก โดยคำนวณให้สอดคล้องกัน และคำนวณให้ละเอียดทั้งจำนวนคน จำนวนวัน ค่าสถานที่ และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด

5. การกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมย่อยนั้น ทำให้เห็นตัวผู้ปฏิบัติงานจริง ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญในการจัดการโครงการภายใน ทั้งนี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือกำหนดความรับผิดชอบของผู้ร่วมโครงการ และเป็นแกนในการประสานงานแต่ละกิจกรรมย่อยกับผู้รับผิดชอบประสานงานกลางของโครงการใหญ่ด้วย นอกจากนี้ อาจกำหนดหน่วยงานร่วมไว้ในส่วนนี้ด้วย เพื่อให้เห็นถึงความร่วมมือในการดำเนินงานในพื้นที่

6. การกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลนั้นเป็นเครื่องมือที่จะยืนยันความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งในการคิดตัวชี้วัดของกิจกรรมนั้น ต้องมีลักษณะที่เป็นรูปธรรม คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ทั้งนี้ การกำหนดวิธีการติดตามและประเมินผลนั้น จำเป็นต้องกำหนดเครื่องมือในการประเมิน เช่น การสังเกต แบบประเมิน สัมภาษณ์ ฯลฯ

วิธีการ

การจัดทำแผนการดำเนินงานนั้นเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ นสส. ได้มีโอกาสทำความเข้าใจการดำเนินกิจกรรมของโครงการร่วมกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้การระดมความคิดของผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด โดยใช้วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของ นสส. อย่าเต็มที่ เนื่องจากการกำหนดกิจกรรมนี้ต้องเป็นการคิดโดย นสส. เอง วิทยากรเป็นเพียงผู้ดำเนินการให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเป็นผู้เชื่อมร้อยความคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน ขั้นตอนนี้จึงจำเป็นต้องใช้ “ตารางแผนงาน” เป็นเครื่องมือในการเชื่อมร้อยความคิดของ นสส. เข้าด้วยกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว

ในขั้นตอนที่ 4 นี้ วิทยากรไม่ใช้การบรรยายหลักการหรือแนวคิดก่อน แต่เริ่มด้วยการให้ นสส. ได้ทดลองคิดเอง แล้วจึงค่อยอธิบายบทเรียนไประหว่างการฝึกปฏิบัติแต่ละช่วง วิทยากรใช้วิธีการให้ นสส. แบ่งกลุ่มระดมความคิด ตามเป้าหมายของโครงการ สลับการนำเสนอความคิดของกลุ่มเพื่อให้เพื่อน นสส. ทั้งหมดได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถามอย่างทั่วถึงเพื่อทำความเข้าใจให้ชัดเจนที่สุด แล้วจึงช่วยกันปรับแต่งรายละเอียดของแต่ละหัวข้อให้เหมาะสม ซึ่งสามารถเขียนเป็นลำดับได้ ดังนี้

1. การคิดหัวข้อย่อยของแผนการดำเนินโครงการ วิทยากรให้นสส. ระดมความคิดร่วมกันว่า ในการคิดแผนการดำเนินโครงการควรมีหัวข้อย่อยใดบ้าง โดยวิทยากรจะเขียนลงในตารางที่วาดบนกระดานแผ่นใหญ่หน้าห้อง ให้ นสส. ช่วยกันเสริมเติมแต่งจนครบถ้วนสมบูรณ์

2. การกำหนดรายละเอียดย่อยในแต่ละกิจกรรม เมื่อได้ตารางหัวข้อแผนการดำเนินโครงการแล้ว วิทยากรให้ นสส. แบ่งกลุ่มตามเป้าหมายต่างๆ เพื่อคิดรายละเอียดย่อย โดยใช้ตารางดังกล่าวเป็นเครื่องมือ และใช้ทุนเดิมที่ได้กำหนดกิจกรรมไว้แล้วในขั้นตอนที่ 3 ทั้งนี้ นสส. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำ

กิจกรรมแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม ในส่วนของงบประมาณซึ่งต้องใช้ใช้เวลาและความละเอียดในการคิดคำนวณนั้น วิทยากรยังไม่เน้นเท่าไรนัก ขอให้คิดเพียงเบื้องต้นเท่านั้น นอกจากนี้ ในส่วนของการประเมินกิจกรรม วิทยากรให้ นสส.ทดลองคิดตัวชี้วัดที่จะใช้ในการประเมินความสำเร็จของกิจกรรม แต่ยังไม่ต้องคิดถึงวิธีการประเมินโครงการในภาพรวม เนื่องจากในการคิดหัวข้อนี้จะต้องเป็นภาพรวมของกิจกรรมที่ชัดเจนก่อน อีกทั้งแหล่งทุนส่วนมากจะมีผู้ประเมินของแหล่งทุนเอง

3. หลังจากที่ นสส.ได้ระดมความคิดกลุ่มย่อยแล้ว วิทยากรให้ตัวแทน นสส.แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอรายละเอียดตามแต่ละเป้าหมาย เพื่อให้ นสส.ทุกคนได้มีโอกาสซักถาม เสนอแนะ และช่วยกันปรับแต่งให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ขั้นตอนนี้ใช้เวลาค่อนข้างมาก และต้องดำเนินการอย่างช้าๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนที่สุด

4. การจัดลำดับกิจกรรมและการเชื่อมโยงสู่ความเป็นเนื้อเดียวกันเป็นขั้นตอนสุดท้าย คือการให้ นสส. ร่วมกันจัดลำดับกิจกรรม โดยพิจารณาภาพรวมของโครงการทั้งหมด เชื่อมโยงกลุ่มเป้าหมายและช่วงเวลาในการดำเนินงาน ว่ากิจกรรมใดบ้างมีกลุ่มเป้าหมายซ้ำกัน และสามารถดำเนินการไปในเวลาเดียวกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้ทรัพยากรต่างๆ ร่วมกัน ทำให้ ประหยัดเวลาและงบประมาณในการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนที่ 5 การเขียนโครงการ

การเขียนโครงการ เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการจัดทำโครงการ ขั้นตอนนี้คือการนำความคิด และข้อมูลที่ประมวลได้จากขั้นตอนที่ 1- 4 มาเรียบเรียงเพื่อนำเสนอเป็นลายลักษณ์อักษรให้เจ้าของแหล่งทุน หรือผู้สนับสนุนโครงการได้เข้าใจถึงความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินโครงการนี้ และวิธีการดำเนินงานของโครงการในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งงบประมาณและการประเมินผล การเขียนโครงการเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้เสนอโครงการจึงต้องเข้าใจหลักการและองค์ประกอบในการเขียนโครงการ และที่สำคัญคือ เทคนิควิธีการเขียนโครงการที่จะสามารถสื่อสารความคิดที่เป็นนามธรรมออกมาให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมที่สุด เพื่อให้ผู้สนับสนุนโครงการเกิดความเข้าใจ คล้อยตาม และเห็นด้วย

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในการเขียนโครงการนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) การอธิบายหลักการในการเขียนโครงการว่า ในการนำเสนอโครงการควรจะมีหัวข้อใดบ้าง แต่ละหัวข้อควรจะมีการนำเสนอประเด็นใดบ้าง และ2) การฝึกเทคนิควิธีการเขียน ทั้งการลำดับความคิด และการใช้ภาษา เพื่อให้ นสส. เข้าใจว่าควรเขียนโครงการอย่างไรให้สื่อความหมายได้ชัดเจน

แนวคิด

การเขียนโครงการโดยทั่วไปประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ 10 หัวข้อหลัก ได้แก่ ชื่อโครงการ ความเป็นมา/ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมาย แผนการดำเนินงาน ระยะเวลาของแผน ผู้รับผิดชอบแผน การบริหารแผน งบประมาณ การกำกับติดตามประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับ ในแต่ละหัวข้อมีหลักการในการเขียนดังนี้

1. **ชื่อโครงการ** การเขียนชื่อโครงการนั้น จำเป็นต้องเขียนอย่างกระชับและชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้อย่างครอบคลุม อ่านแล้วเข้าใจได้ว่าจะทำอะไร

2. **ความเป็นมา/ หลักการและเหตุผล** การเขียนความเป็นมาและเหตุผล เป็นการตอบคำถามว่า เราทำโครงการนี้ทำไม (Why) เขียนให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของการทำโครงการนี้ เมื่ออ่านแล้วรู้สึกว่าจะไม่ทำโครงการนี้ไม่ได้ ซึ่งอาจจะมีวิธีเขียน 2 แบบ คือ เขียนอธิบายถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอย่างมากมายเมื่อทำโครงการนี้ หรือ เขียนถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นหากไม่ทำโครงการนี้

เทคนิคในการเขียนความเป็นมาของโครงการคือ การลำดับความคิดจากไกลตัวเข้ามาใกล้ตัว เขียนจากภาพกว้างแล้วค่อยๆ นำเข้าตัวโครงการ โดยควรจะมีข้อมูลสนับสนุนความคิด ไม่ใช่เขียนลอยๆ จากความรู้สึกส่วนตัวซึ่งจะทำให้การเขียนไม่น่าหนัก และไม่น่าเชื่อถือ ข้อมูลที่นำมาสนับสนุนความคิดนั้น ควรจะประกอบด้วยข้อมูลระดับชาติและข้อมูลระดับท้องถิ่น ในส่วนของข้อมูลในระดับชาตินั้น อาจจะเป็นข้อมูลที่ได้รับการกล่าวถึงไว้ทางสื่อมวลชน หรือในการประชุมต่างๆ รวมทั้งนโยบายระดับชาติที่ตรงกับประเด็นที่กำลังจะทำโครงการ ส่วนนี้จะทำให้ผู้อ่านเห็นว่าโครงการที่เราจะทำนั้น มีความสำคัญมาก หากไม่ได้ทำ อาจส่งผลกระทบในระดับชาติได้ ส่วนข้อมูลระดับท้องถิ่นนั้นเป็นการนำเสนอสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า การดำเนินโครงการนี้เป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปัญหาของท้องถิ่นและตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ความยาวของการเขียนความเป็นมา หรือหลักการและเหตุผลของโครงการนั้น ไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัว หากแต่ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งไม่ควรเขียนยาวจนเยิ่นเย้อ แต่ควรจะเขียนให้กระชับ ชัดเจน อาจมีความยาวประมาณ 15 – 20 บรรทัด

3. **วัตถุประสงค์และเป้าหมาย** การเขียนวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการนั้น เป็นการสื่อสารว่า ผู้ดำเนินโครงการต้องการทำอะไร ซึ่งต้องเขียนให้สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน สามารถตอบคำถามให้ผู้อ่านเข้าใจว่า โครงการนี้จะทำเพื่อให้เกิดอะไร (What) เทคนิควิธีการเขียนในส่วนนี้คือ การเขียนโดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น โดยใช้กริยาแสดงการกระทำที่ชัดเจน

4. แผนการดำเนินงาน การเขียนแผนการดำเนินงานนั้นเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 4 มาเขียนเป็นลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยระบุรายละเอียดต่างๆ อย่างชัดเจน ตั้งแต่กิจกรรมกลุ่มเป้าหมาย ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับแต่ละวัตถุประสงค์ ระยะเวลาการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรมซึ่งต้องระบุวันเวลาที่จัดกิจกรรมอย่างชัดเจน และงบประมาณที่จะใช้ในแต่ละกิจกรรม ทั้งนี้ การเป็นตารางจะช่วยสรุปความคิดให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

5. ระยะเวลาของแผน การเขียนระยะเวลาของแผนนั้น เป็นเพียงการสรุประยะเวลาในการดำเนินโครงการทั้งหมดในภาพรวม ซึ่งเป็นข้อมูลจากข้อ 4 โดยเขียนจำนวนเดือนหรือปีที่จะดำเนินโครงการ ทั้งนี้ อาจกำหนดช่วงเวลาคร่าวๆ ว่า จะดำเนินโครงการตั้งแต่เดือนใดถึงเดือนใดก็ได้

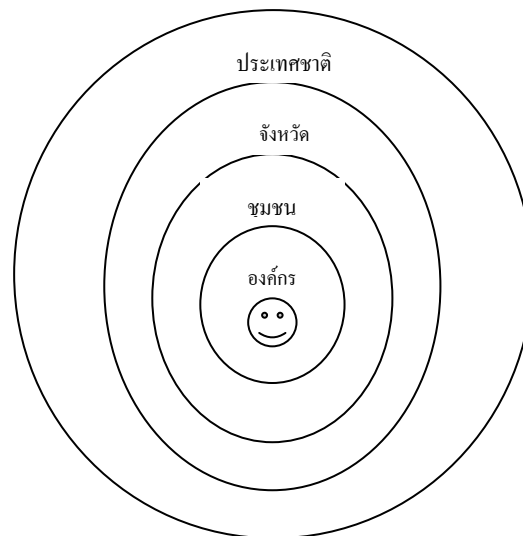
6. ผู้รับผิดชอบโครงการ ข้อผู้รับผิดชอบโครงการ คือ การระบุตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นแกนหลักในการดำเนินงาน สามารถติดต่อประสานงานและติดตามงาน ซึ่งจะเขียนเป็นชื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้

7. การบริหารแผน ในส่วนของการบริหารแผนนั้น ควรจะเขียนให้เห็นโครงสร้างขององค์กร ผู้รับผิดชอบโครงการ เช่น คณะกรรมการชมรม คณะอนุกรรมการจัดทำโครงการ ฯลฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจการบริหารจัดการโครงการที่เสนอมา เพื่อให้เห็นถึงความพร้อมของผู้ดำเนินงาน โดยในรายละเอียดต้องประกอบด้วยบุคคลฝ่ายต่างๆ ที่มีภาระหน้าที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้ผู้สนับสนุนโครงการเห็นศักยภาพในการทำงาน ซึ่งจะสามารถแบ่งสรรความรับผิดชอบ และดำเนินโครงการได้ลุล่วง

8. งบประมาณ การเขียนงบประมาณนั้น จำเป็นต้องแบ่งหมวดหมู่ให้ชัดเจน โดยอาจแบ่งหมวดค่าใช้จ่ายเป็น ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค และอื่นๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการดำเนินโครงการและนโยบายการสนับสนุนของแหล่งทุน ควรเขียนในรูปของตารางเพื่อให้เข้าใจง่าย และควรเขียนให้ละเอียดเท่าที่จะทำได้ โดยคำนวณค่าใช้จ่ายจริง เช่น ค่าที่พัก ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าจัดประชุม ค่าเดินทาง ค่าโทรศัพท์ ฯลฯ นอกจากนี้ การเขียนงบประมาณ ควรเขียนโดยใช้หน่วยนับที่ชัดเจน เช่น คน ครั้ง วัน ฯลฯ เพื่อให้คิดงบประมาณได้ง่าย

9. การกำกับติดตามประเมินผล ในส่วนของการกำกับติดตามและประเมินผลนั้น เป็นการนำข้อมูลที่กำหนดไว้ในหัวข้อที่ ๕ ในส่วนของการกำหนดตัวชี้วัดความก้าวหน้าหรือความสำเร็จของโครงการ มาเขียนให้ชัดเจนขึ้น รวมทั้งระบุช่วงเวลาการติดตามและประเมินผลโครงการเป็นระยะๆ และกำหนดวิธีการประเมินผลให้ชัดเจน เช่น การสังเกต การใช้แบบประเมิน การสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามแผน ทั้งนี้ แหล่งทุนบางแห่งจะมีผู้ติดตามและประเมินผลโครงการของแหล่งทุนเอง ผู้เสนอโครงการอาจไม่จำเป็นต้องเขียนในส่วนนี้

10. **ผลที่คาดว่าจะได้รับ** การเขียนผลที่คาดว่าจะได้รับนั้นเป็นการระบุว่า เมื่อทำโครงการนี้เสร็จแล้วจะได้อะไร เทคนิคการเขียนที่นอกเหนือจากการเขียนลัดไปกับวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว การเขียนโดยคิดถึงผลกระทบแบบ “วงหอมใหญ่” จะช่วยเขียนได้ง่าย และเห็นมิติในการดำเนินโครงการอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น เทคนิคนี้เป็นการเขียนโดยเริ่มต้นคิดถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากจุดเล็กที่สุดคือ ตนเอง แล้วค่อยๆ ขยายกว้างไปถึงประโยชน์ที่องค์กร ชุมชน จังหวัด หรือประเทศชาติจะได้รับ จากใกล้ตัวไปไกลตัว ออกไปเป็นวงๆ คล้ายกับหัวหอมใหญ่

ผลกระทบแบบ “วงหอมใหญ่”

วิธีการ

1. เสริมความมั่นใจ ปรับทัศนคติที่มีต่อ “การเขียน”

ในขั้นตอนนี้ วิทยากรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะกระตุ้นให้ นสส. กล้าที่จะเขียน เนื่องจาก นสส. ส่วนใหญ่เป็นนักปฏิบัติ จึงไม่ถนัดที่จะเขียน ทำให้กลัวการเขียนโครงการ คิดเสมอว่าเป็นเรื่องยาก ดังนั้น สิ่งแรกที่จะต้องทำก่อนคือ การให้กำลังใจ และการปรับทัศนคติที่ว่า “การเขียนเป็นเรื่องยาก” ให้กลายเป็นว่า “การเขียนนั้นไม่ยากอย่างที่คิด” เทคนิคในการสร้างความมั่นใจในขั้นตอนนี้คือ การเริ่มจากการพูดแทน การเขียน และลำดับความคิดให้ชัดเจน รวมทั้ง ตัดความกังวลในเรื่องของความสละสลวยของภาษาออกไปก่อน ดังนั้น เมื่อทุกคนคิดได้ พูดได้ ทุกคนจึงเขียนได้เช่นกัน

2. เรียนรู้หลักการ และเทคนิคการเขียนโครงการ

วิทยากรอธิบายหลักการและเทคนิคการเขียนโครงการ ทั้ง ๑๐ หัวข้อ พร้อมยกตัวอย่างการเขียนโครงการหัวข้อต่างๆ เพื่อให้ นสส. เข้าใจวิธีการเขียนโครงการแบบง่ายๆ ร่วมกัน โดยย้ำให้ นสส. ตระหนัก

ว่าการเขียนโครงการครั้งนี้มีเป้าหมาย คือ การสื่อสารกับแหล่งทุนผู้สนับสนุนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการดำเนินงานและการให้การสนับสนุน

3. ฝึก/ทดลองเขียน

ในขั้นตอนการเขียนโครงการนั้น การเรียนรู้แต่หลักการและเทคนิคจะไม่มีประโยชน์เลยหาก นสส. ไม่ได้ฝึกปฏิบัติการเขียนโครงการด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพื่อให้ นสส. ได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน ไปพร้อมๆ กับการฝึกเขียนด้วยตนเอง ผู้จัดการอบรมจึงใช้วิธีการอันหลากหลาย ทั้งการระดมความคิดและเขียนร่วมกัน การแบ่งกลุ่มย่อย และการให้ทดลองเขียนคนเดียว โดยมีการใช้เทคนิคกระตุ้นให้ นสส. อยากทดลองเขียน ด้วยการจัดกระบวนการเขียน ซึ่งมีของรางวัลเล็กน้อยเป็นแรงจูงใจให้ทุกคนได้ฝึกเขียน ทั้งนี้ การเลือกใช้วิธีการต่างๆ นั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาที่ต้องเขียน โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

● ชื่อโครงการและความเป็นมาของโครงการ

การเขียนชื่อโครงการ และความเป็นมาของโครงการนั้น จำเป็นต้องใช้เวลาและสมาธิในการคิดอย่างยิ่ง วิทยากรจึงขอให้ นสส. กลับไปเขียน 2 หัวข้อนี้ที่บ้าน แล้วนำมาติดบอร์ด เพื่อให้เพื่อน นสส. ได้อ่านและลงคะแนนเสียงให้แก่ผลงานที่ นสส. แต่ละคนคิดว่าเขียนได้ดี โดยจะแยกส่วนการประเมินชื่อโครงการกับความเป็นมาของโครงการออกจากกัน ดังนั้น นสส. สามารถเขียนชื่อโครงการมาได้ไม่จำกัดในการลงคะแนนเสียงส่วนของความเป็นมาของโครงการนั้น นสส. จะได้รับสติ๊กเกอร์คนละ 5 ดวง ซึ่งสามารถใช้เป็นคะแนนให้แก่ผลงานใดก็ได้ที่แต่ละคนชื่นชอบ ส่วนการลงคะแนนเสียงชื่อโครงการนั้น นสส. จะได้รับสติ๊กเกอร์เพียง 1 ดวงเท่านั้น และผู้ที่ได้รับการลงคะแนนมากที่สุดจะได้รับของรางวัลที่วิทยากรเตรียมมาให้ เช่น กระเป๋าร่ม เสื้อยืด เสื้อแจ็กเก็ต ฯลฯ

การจัดการประเมินการเขียนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศและเป็นแรงจูงใจให้ นสส. ฝึกเขียน ซึ่งถือว่าประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง เนื่องจาก มี นสส. ส่งผลงานเขียนจำนวนมาก และในการลงคะแนนเสียงนั้น ยังมีบรรยากาศที่สนุกสนาน ถือเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน มีการวิพากษ์วิจารณ์งานเขียนของเพื่อน และแสดงผลที่ให้คะแนนเสียงของงานที่เขียนดีด้วย

● วัตถุประสงค์การดำเนินโครงการ

การเขียนวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการสามารถนำข้อมูลจาก “เป้าหมายการดำเนินโครงการ” ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาปรับภาษาให้สละสลวย และชัดเจนยิ่งขึ้น จึงสามารถใช้วิธีการเขียนร่วมกันได้ วิทยากรให้ นสส. ช่วยกันพิจารณา และปรับแต่งภาษาร่วมกัน

● แผนการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานขั้นตอนที่ 4 ทำให้ นสส. มีข้อมูลในส่วนของการดำเนินงานค่อนข้างละเอียด สามารถนำมาใช้เป็นต้นทุนในการเขียนส่วนนี้ได้ แต่การที่จะเขียนแผนการดำเนินงานให้ชัดเจนและลดความซ้ำซ้อนของกิจกรรมและชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงของกิจกรรมในแต่ละเป้าหมายได้นั้น วิทยากรจึงใช้เทคนิคการทำตารางระยะเวลาของแผนการดำเนินงาน โดยนำกิจกรรมต่างๆ มาลงเวลาเป็นรายเดือนเพื่อให้ นสส. ได้พิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินกิจกรรมอย่างละเอียด เทคนิคนี้ทำให้ นสส. ได้พิจารณานำหนักในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละช่วง ว่าช่วงใดมีกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนกันมากเกินไปหรือบางช่วงควรจัดกิจกรรมใดไปพร้อมกันได้ เมื่อ นสส. เห็นภาพชัดเจนแล้วจึงได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อปรับเปลี่ยนเวลาและจำนวนกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

● ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

วิทยากรให้ นสส. ใช้เทคนิค “วงกลมใหญ่” เพื่อคิดถึงประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินโครงการ ซึ่งในขั้นแรกจะให้ นสส. คิดคนเดียว เพื่อเป็นการให้ทุกคนได้มีโอกาสฝึกคิดอย่างทั่วถึง จากนั้นจึงให้แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แล้วจึงให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลที่ได้จากความคิดของกลุ่มให้เพื่อน นสส. ทั้งหมดฟัง ในช่วงนี้จะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง และคัดเลือกประเด็นที่ทุกคนเห็นพ้องกัน แล้วจึงช่วยกันขัดเกลาภาษาให้สื่อความหมายได้ชัดเจนและสละสลวย

4. เขียนและตกแต่งโครงการ

จากการฝึกปฏิบัติการเขียนข้างต้น ทำให้ได้โครงการที่ใกล้เคียงสมบูรณ์ หากแต่ยังขาดขั้นตอนสุดท้ายคือ การเขียนและตกแต่งโครงการ ขั้นตอนนี้จำเป็นต้องใช้สมาธิและความละเอียดรอบสูง ดังนั้นควรจะเป็นการทำงานของกลุ่มแกนนำซึ่งประกอบด้วยคนกลุ่มเล็กที่มีทักษะในการเขียนโครงการมาปรับแต่งโครงการให้สมบูรณ์ ทั้งในส่วนของการตรวจสอบข้อมูลและการปรับแต่งภาษาให้เป็นโครงการที่สมบูรณ์พร้อมนำเสนอให้แหล่งทุนพิจารณา

ข้อสังเกตที่เรียนรู้จากการดำเนินงาน

1. วัฒนธรรมการเขียนของคนไทย : คนไทยส่วนมากถนัดการสื่อสารด้วยการพูดมากกว่าการเขียน คนไทย ไม่ชอบเขียน จึงเขียนน้อย จึงมีประสบการณ์การเขียนน้อย จึงเขียนไม่เก่ง และทำให้ “กลัวการเขียน” โดยเฉพาะ นสส. ซึ่งเป็นนักปฏิบัติคุ้นเคยกับการลงมือปฏิบัติ และการเขียนโครงการเป็นการเขียนที่มีกรอบการเขียนที่มีวัตถุประสงค์และรูปแบบเฉพาะ จึงเป็นเหตุให้ นสส. มีความรู้สึกลัวว่าการเขียนโครงการเป็นเรื่องยาก ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเปิดรับการเรียนรู้

2. **การคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking)** : นสส.จำนวนไม่น้อยยังไม่เคยชินกับการคิดแบบเป็นลำดับขั้น หรือคิดเป็นระบบ จึงพบการคิดกลับไปกลับมา หรือการคิดที่ไม่เชื่อมโยง อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่เป็นนักปฏิบัติ จึงมักคิดว่าอยากทำอะไรจะลงมือปฏิบัติเลย ไม่ให้ความสำคัญกับการวางแผนระยะยาว ไม่ไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนถึงขั้นตอนการดำเนินงาน ความซ้ำซ้อนของกิจกรรม และความเชื่อมโยงของกิจกรรม หากได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้นจะทำให้การทำงานของ นสส. เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

3. **ความเป็นนักปฏิบัติผู้สนใจปัญหาท้องถิ่น** ทำให้ นสส. เข้าใจสถานการณ์ และสามารถจัดทำโครงการที่มีความสอดคล้องกับปัญหา นสส. แต่ละคนมีประสบการณ์ทำงานในชุมชน พบเห็นปัญหาต่างๆรอบตัว จึงมีความสามารถในการนำเอาเรื่องรอบตัวเหล่านั้นมาร่วมใช้ในการกำหนดเป็นเป้าหมายการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม หรือ การสามารถระบุแหล่งข้อมูล รวมทั้งสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและรวบรวมข้อมูลได้ไม่ยาก

4. **การเริ่มต้นที่ดีที่สุด คือ การสร้างความเข้าใจในความสำคัญ** ของการจัดทำโครงการและการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความมั่นใจว่า การทำโครงการไม่ยากทุกคนสามารถเรียนรู้และจัดทำได้ มีความจำเป็น เพื่อเกิดการยอมรับ เข้าร่วมการเรียนรู้ และจัดทำโครงการด้วยความสมัครใจ ส่งผลต่อความกระตือรือร้น สนใจ และมีความตั้งใจในการเรียนรู้

5. **ด้วยลักษณะการเรียนรู้และการจัดการโครงการที่เป็นไปอย่างเป็นขั้นตอนที่มีความต่อเนื่องกัน** แต่ด้วยกระบวนการจำเป็นต้องมีการเว้นช่วงเวลาสำหรับการปฏิบัติงานเป็นช่วงๆ ดังนั้น **จึงต้องมีการสร้างความเข้าใจงานในภาพรวมและบทวนการทำงานที่ผ่านมาเป็นระยะ** เช่น การกล่าวให้เห็นงานที่ทำมาก่อนหน้านี้ การสรุปงานในครั้งนี้ และสิ่งที่จะทำต่อไป เป็นต้น เป็นการสร้างความชัดเจนในการเรียนรู้ที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง

6. **การกำหนดวิธีการอบรมในแต่ละขั้นตอน** ถือว่าเป็นกลยุทธ์สำคัญอย่างยิ่งและ มีผลสำคัญต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการฟังแนวคิดหรือหลักการอย่างเดียวนั้นไม่พอเพียง การออกแบบกิจกรรมให้มีการเรียนรู้ทั้งแบบรับฟังการบรรยาย การร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การฝึกปฏิบัติทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม และการใช้อุปกรณ์เสริม จึงมีความจำเป็น เนื่องจากในแต่ละหัวข้อในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป จึงจำเป็นต้องออกแบบวิธีการเรียนรู้ในแต่ละหัวข้อให้เหมาะสมให้ นสส. ได้เรียนรู้ได้มากที่สุดในเวลาที่จำกัด ในบางหัวข้อจึงต้องให้ นสส.คิดร่วมกันทั้งหมด หรือบางหัวข้อต้องให้ นสส. แบ่งกลุ่มย่อย ในขณะที่บางหัวข้อที่ต้องการเวลา และสมมติต้องให้ต่างคนต่างทำ ซึ่งพบว่า **การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง** เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ตรงกับวิธีการเรียนรู้ของ นสส. นอกจากนี้

การเรียนรู้ต้องเป็นไปตามลำดับ (sequence) ไม่ข้ามขั้นตอน ในจังหวะเวลาที่ถูกต้อง (timing) และใช้ระยะเวลาของการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีผลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น

7. **การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**สำคัญ เพราะนสส.เป็นนักปฏิบัติ มีประสบการณ์การทำงาน มีความรู้ มีความเป็นตัวของตัวเอง การให้มีโอกาสซักถาม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ทำให้ นสส.เรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา การเรียนรู้ร่วมกันแบบมีส่วนร่วมช่วยให้การทำงานมีพลัง

8. การเรียนรู้โดยเฉพาะในส่วนของแนวคิดและหลักการ **ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย** หลีกเลี่ยงศัพท์ภาษาอังกฤษ หลีกเลี่ยงการอธิบายเชิงวิชาการ คำนึงถึงความชัดเจน มีตัวอย่างประกอบ และปริมาณเนื้อหาที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยไป ดังเช่น การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดการและการใช้ประโยชน์ ด้วยแนวคิด S W O T และ TOWS Matrix วิทยากรควรทำให้แนวคิดดังกล่าวง่ายแก่การเข้าใจ ด้วยการเลือกใช้ภาษา มีการยกตัวอย่างประกอบ เปิดโอกาสให้ซักถามแสดงความคิดเห็น สังเกตปฏิกิริยาตอบกลับ (Feedback) ของผู้เรียนเพื่อประเมินความเข้าใจ และพยายามให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับเป็นขั้นเป็นตอน

9. **ความหลากหลายขององค์ประกอบของสมาชิกในกลุ่ม** มีความสำคัญ กล่าวคือ ด้วยลักษณะของสังกัด หรือ งานประจำที่ปฏิบัติอยู่ ส่งผลให้ นสส. แต่ละคนมีความถนัดแตกต่างกัน และเมื่อทำงานร่วมกันความแตกต่างนี้กลับกลายเป็นการช่วยเสริมเติมให้งานมีความสมบูรณ์ ดังเช่น นสส. จังหวัดแพร่ ที่เข้าร่วมการจัดทำโครงการประกอบด้วยบุคคลที่มาจากหน่วยงานราชการที่มีประสบการณ์การจัดทำแผนงานมาก่อน มีส่วนช่วยให้ นสส.จากภาคประชาชนได้เรียนรู้และฝึกการคิดและทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ในขณะที่ นสส.จากภาคประชาชนเข้าใจปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างลึกซึ้งจึงสามารถให้ความคิดเห็นที่สามารถนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่เหมาะสม นอกจากนี้ ด้วยองค์ประกอบที่หลากหลายของ นสส. ทำให้เห็นถึงความหลากหลายของข้อมูลและแหล่งสืบค้น

10. **บรรยากาศการเรียนรู้สำคัญ** บรรยากาศการเรียนรู้แบบเป็นกันเอง การมีกิจกรรมที่สนุกสนานประกอบการเรียนรู้ ช่วยบรรเทาความรู้สึกเครียด ทำให้เรียนรู้ได้อย่างเพลิดเพลิน บรรยากาศของการช่วยเหลือกัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบบพี่น้อง เพื่อนสอนเพื่อน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน เป็นสิ่งสำคัญมาก สามารถสร้างความมั่นใจให้กันตนเองและเพื่อนร่วมทีม ช่วยให้นสส.กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก และเห็นว่าการคิดไม่ทัน หรือ คิดต่างไม่ใช่เรื่องสำคัญ

ส่วนที่ 2

โครงการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น 1 ปี ของนสส.แพร่ และ นสส.กาญจนบุรี

- โครงการ เมืองแพร่สุขภาพดี ตามวิถีคนเมือง
เล่าขานเรื่องสุขภาพ ผ่าน นสส. แพร่
- โครงการ การพัฒนาการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้
และเปลี่ยนแปลง สุขภาวะเยาวชน จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการ

เมืองแพร่สุขภาพดี ตามวิถีคนเมือง เล่าขานเรื่องสุขภาพผ่าน นสส. แพร่

1. ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล

การมีสุขภาพที่ดี ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา หรือทางจิตวิญญาณ ถือเป็นวาระสำคัญระดับชาติ การพัฒนามนุษย์และสังคมที่เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุลจึงเป็นเรื่องที่ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน มิใช่แต่เฉพาะด้านการแพทย์และสาธารณสุขเท่านั้น ดังนั้นการสื่อสารสุขภาพที่ดำเนินการโดยคนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของคนท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง คนท้องถิ่นจะรู้และเข้าใจปัญหาในท้องถิ่นอย่างดีและสามารถสื่อสารประเด็นที่ตรงกับความต้องการด้วยภาษาเดียวกัน ทำให้สามารถเข้าถึงข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่นจึงเป็นหัวใจสำคัญของการอยู่ดีมีสุขของประชาชน

โดยทั่วไป ในท้องถิ่นประกอบด้วยบุคคลที่มีจิตสาธารณะซึ่งอาสาเข้ามาดูแลทุกข์สุขของประชาชนด้านต่างๆ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคม (อพม.) อาสาสมัครวัฒนธรรม อาสาสมัครหน่วยเลือกตั้ง กรรมการวัด กรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น แม้ว่าจะมีผู้มีจิตสาธารณะหลากหลาย แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ทำงานด้าน “การสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น” อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ “นักสื่อสารสุขภาพ” หรือ “นออสสอ (นสส.)” จึงเป็นกลุ่มสำคัญที่เข้ามาเติมเต็มช่องว่างในการดูแลซึ่งกันและกันในท้องถิ่น คุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งของ นสส. นอกจากจะต้องมีจิตสาธารณะแล้ว จำเป็นต้องมี ทักษะด้านการสื่อสาร นสส.จึงต้องได้รับการเสริมศักยภาพและความมั่นใจในการสื่อสาร โดยมีเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการสื่อสารสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

ชมรมนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดแพร่ ก่อกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2549 ในช่วงของการดำเนินการระยะแรกของโครงการวิจัยและพัฒนาการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น ดำเนินงานโดยมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ปัจจุบันชมรมมีสมาชิกจำนวน 150 คน ในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ชมรม นสส.แพร่ ได้ขับเคลื่อนงานด้านสื่อสารสุขภาพในรูปแบบต่างๆ ซึ่งได้รับการยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่น และองค์กรท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้ หากได้รับการสนับสนุนจากองค์กร/เครือข่ายต่างๆ จะส่งผลให้ นสส.แพร่ สามารถทำงานได้อย่างมีพลัง เกิดผลงานที่ก่อประโยชน์ต่อชาวแพร่ยิ่งขึ้น

จากเวทีวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพของชมรม เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2551 พบว่า ปัจจุบันชมรมยังมี นสส.จำนวนน้อย ไม่ครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร อีกทั้งในแต่ละกลุ่มเป้าหมายยังมี นสส. ไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องขยายสมาชิก นสส. เพิ่มในกลุ่ม อสม. กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอปท. และกลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพต่อไป นสส.เหล่านี้จะเป็นกลไกสำคัญในการสื่อสารสุขภาพ สามารถถ่ายทอดข้อมูลด้านสุขภาพจาก

ส่วนกลางที่เข้าใจยากให้ตรงกับความต้องการของประชาชนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยมีวิธีการนำเสนอข้อมูลที่ดึงดูดใจ และเข้ากับวิถีชีวิต วัฒนธรรมเฉพาะของชาวแพร่อย่างแท้จริง

จากสถิติสถานการณ์สุขภาพของคนเมืองแพร่ พบว่า การป่วยตายของคนเมืองแพร่ส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้อง ขาดการออกกำลังกาย และมีความเครียดสูง จึงทำให้อัตราการเป็นโรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวานมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเป็นโรคหัวใจ อัมพฤกษ์ อัมพาต และเสียชีวิตในที่สุด (ข้อมูลของสาธารณสุขจังหวัดแพร่ ปี 2551) ในการบรรเทาปัญหาข้างต้น นสส.แพร่จะเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่จะสื่อสารให้ชาวแพร่ได้ตระหนักถึงสัญญาณอันตรายจากทั้งสองโรค เพื่อป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้ห่างไกลจากโรคดังกล่าว

การดำเนินงานขยายเครือข่ายและเสริมสร้างความเข้มแข็งนสส.แพร่ จะเป็นโอกาสสำคัญที่จะเสริมพลังให้แก่เครือข่ายสุขภาพจังหวัดแพร่ เพื่อให้ชาวแพร่มีสุขภาพที่ดี ชุมชน นสส.แพร่มีความมุ่งมั่นและตั้งใจว่าจะสามารถทำโครงการนี้ได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หากได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เนื่องด้วยชุมชน นสส.แพร่เป็นชุมชนที่เข้มแข็งที่เกิดจากการรวมตัวกันของ นสส.ที่มีจิตสาธารณะจากภาคส่วนต่างๆ ทั้ง ภาคประชาชน ภาควิชาการ และภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเราคาดหวังว่าจะเป็นเสมือนสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาให้ชาวแพร่มีสุขภาพที่ดีทั่วทั้งจังหวัด

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 ขยายเครือข่ายเพื่อเพิ่มจำนวน นสส.ให้ครอบคลุมทุกอำเภอ
- 2.2 สร้างความเข้มแข็งให้ นสส.ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนจังหวัดแพร่
- 2.3 สร้างเสริมสุขภาพของชาวแพร่ด้านโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงผ่านการสื่อสารใน

บทบาทของ นสส.แพร่

3. แผนการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มเป้าหมายของ วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่จะทำเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์	ระยะเวลา ดำเนินกิจกรรม	ค่าใช้จ่าย
3.1 ขยายเครือข่ายเพื่อเพิ่ม จำนวน นสส.ให้ครอบคลุม ทุกอำเภอ	1. มีจำนวน นสส. เพิ่มขึ้น 1,000 คน	กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม อสม. กลุ่ม อบท. เจ้าหน้าที่ สธ. คนทำงานสื่อ	1. ประชุมกลุ่มแกนนำกลุ่มเป้าหมาย (อสม./ผู้สูงอายุ/เยาวชน/สื่อ/เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข) เพื่อเผยแพร่แนวคิดนสส. (ระดับจังหวัด ระดับจังหวัด 5 ครั้ง) 2. ประชุมกลุ่มเป้าหมาย (ระดับอำเภอ 8 ครั้ง) ขยายแนวคิด นสส.โดยมีกลุ่ม แกนนำข้อ 1 ร่วมกับนสส.เดิม เป็น ตัวเชื่อม	ม.ค. - ก.พ.52 ก.พ. - เม.ย. 52	266,250
	2. มีจำนวน นสส. เพิ่มขึ้นในทุก กลุ่มเป้าหมาย		3. เปิดรับสมัคร นสส. ใหม่ (แบบตอบรับ)	ตลอดปี	

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มเป้าหมายของ วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่จะทำเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์	ระยะเวลา ดำเนินกิจกรรม	ค่าใช้จ่าย
3.2 สร้างความเข้มแข็งให้ นสส.ทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นที่ ยอมรับของประชาชน จังหวัดแพร่	1. มีการประชุม นสส.อย่างต่อเนื่อง ทุกเดือน 2. มีกิจกรรมเสริม ศักยภาพ นสส.ใน กลุ่ม นสส.ใหม่และ เก่า 3. การมีส่วนร่วม ของอปท.และภาค ประชาชนในการ ดำเนินกิจกรรมของ นสส.	1. กรรมการชมรม นสส.แพร่ 2. นสส.รายใหม่และรายเก่า 3. สมาชิกชมรมที่เป็นบุคลากร ของ อปท.	1. ประชุมคณะกรรมการชมรม 2. ประชุมใหญ่ นสส.แพร่ 3. เสริมศักยภาพ นสส. - สำรวจความต้องการและกำหนด ประเด็นการเสริมศักยภาพ - ตรวจสอบความสามารถเฉพาะตัว - จัดการอบรมเสริมศักยภาพ 4. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ชุมชนนัก สื่อสารสุขภาพ” Community of Practice (COP) 5. คูงานนครปฐม และกาญจนบุรี 6. ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมเผยแพร่แนวคิด และกิจกรรม นสส.	ทุกเดือน พ.ค. 52 พ.ค.-มิ.ย. 52 ส.ค.-ต.ค. 52 มี.ค. ,พ.ค., ก.ค. 52 พ.ย. 52	524,500

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มเป้าหมายของ วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่จะทำเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์	ระยะเวลา ดำเนินกิจกรรม	ค่าใช้จ่าย
			7. เชื่อมโยงความร่วมมือกับอปท.จ.แพร่ - ประชาสัมพันธ์แนวคิดและกิจกรรมนสส.แพร่และเชิญชวนเข้าร่วมเป็นนสส. ในการประชุมท้องถิ่นจังหวัด - ประสานแผนการปฏิบัติงานของชมรมกับแผนของอปท.ในพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้	ตลอดปี ตลอดปี	
3.3 สร้างเสริมสุขภาพของชาวแพร่ด้านโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงผ่านการสื่อสารในบทบาทของ นสส.แพร่	1. มีสื่อในการเผยแพร่ด้านสุขภาพที่ผลิตโดย นสส.แพร่ได้แก่ - ซีดี - สื่อพื้นบ้าน (ขอ)	1. ประชาชนชาวจังหวัดแพร่	1. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ - ผลิตสื่อความรู้ ในรูปแบบของซีดี เพื่อเผยแพร่ทางรายการวิทยุ - ผลิตสื่อพื้นบ้าน (ขอ) - เว็บไซต์ นสส. แพร่ “ชุมชน สื่อสารสุขภาพจังหวัดแพร่”	ม.ค.-มี.ค. 52 เม.ย.,มิ.ย.,ส.ค. 52	70,000

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มเป้าหมายของ วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่จะทำเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์	ระยะเวลา ดำเนินกิจกรรม	ค่าใช้จ่าย
	- เว็บไซต์ นสส.แพร่ - ชุมนิทรรศการเคลื่อนที่ - กิจกรรมเคลื่อนที่ความรู้เรื่องโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง		- ชุมนิทรรศการเคลื่อนที่ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและเบาหวาน 2. จัดกิจกรรม “ของหวานที่ไม่หวาน”	ตลอดปี ม.ค.-มี.ค. 52	

4. ระยะเวลาของแผน

12 เดือน

5. ผู้รับผิดชอบแผน

คณะกรรมการชมรม นสส.แพร่

6. การบริหารแผน

6.1 ฝ่ายอำนวยการ

6.1.1	ประธาน	นายสุริยน เมืองเอก
6.1.2	รองประธาน (ฝ่ายสูงอายุ)	นายชาคริต ปัญญาดี
6.1.3	รองประธาน (ฝ่ายท้องถิ่น)	นายประทีป กาศโอสถ
6.1.4	รองประธาน (ฝ่ายเยาวชน)	นายภูเบศ จิตรจริง
6.1.5	เลขานุการ	นางจิตาภา กระหมุดความ
6.1.6	ผู้ช่วยเลขานุการ	นางนิตยา สุวรรณทา
6.1.7	เหรัญญิก	นางสาวสุวิชา จันทร์สุริยกุล
6.1.8	ผู้ช่วยเหรัญญิก	นางอรชร ชัยนันท์
6.1.9	นายทะเบียน	นางมยุรี วงแก้ว
6.1.10	ผู้ช่วยนายทะเบียน	นางอัมพร หงษ์เจ็ด
6.1.11	ผู้ประสานงานอำเภอ	
	1. อำเภอเมือง	นายตวัญจ์ ธงสิบสอง
	2. อำเภอสูงเม่น	นางสมศรี โมราถบ
	3. อำเภอร้องกวาง	นางภารวี ศักดิ์สิทธิ์
	4. อำเภอสอง	นางสาวเพ็ญศรี ใจคะนอง
	5. อำเภอเด่นชัย	นางสุนันทา ศิริวาท
	6. อำเภอลอง	นายแสวง ขาวแก้ว
	7. อำเภอวังชิ้น	นางจรูญ อภิวัฒนพงศ์
	8. อำเภอหนองม่วงไข่	นายวิสุทธิ รักพงษ์

6.2 ฝ่ายประชาสัมพันธ์

6.2.1	ประชาสัมพันธ์	นางสาวชนิสรา ชมศิลป์
6.2.2	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์	นางสาวศิริพร พันธุ์ลี

6.3 ฝ่ายวิชาการและติดตามประเมินผล

- 6.3.1 นายวุฒิไกร ผาทอง
- 6.3.2 นายคณาธิป มุตเจริญ
- 6.3.3 นายทินกร พันธุ์ดี
- 6.3.4 นางสาวสุวิมล แห่งพิษ
- 6.3.5 นางเปรมฤดี ธงสีบสอง
- 6.3.6 นางศิริวรรณ คำฝั้น
- 6.3.7 นายเอกชัย อุดคำเที่ยง

6.4 ที่ปรึกษาโครงการ

- 1. นายโคทม อารียา
- 2. นางดวงพร คำบุญวัฒน์
- 3. นางสาวปาจริย์ ธนะสมบุญณกิจ
- 4. นายณัฐพล ทองไพล
- 5. นายสุวิทย์ สมบัติ

7. งบประมาณ

กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	
1.ขยายเครือข่าย นสส.(266,250 บาท)		
1.1 ประชุมแกนนำกลุ่มเป้าหมายระดับจังหวัด		96,250
ค่าอาหารกลางวัน 75 บาท x 50 คน x 5 ครั้ง	18,750	
ค่าอาหารว่าง 25 บาท x 2 มื้อ x 50 คน x 5 ครั้ง	12,500	
ค่าเช่าห้องประชุม 3,000 บาท x 5 ครั้ง	15,000	
ค่าเดินทางผู้เข้าประชุม ครั้งละ 10,000 บาท x 5 ครั้ง	50,000	
1.2 ประชุมกลุ่มเป้าหมายระดับอำเภอ		168,000
ค่าอาหารกลางวัน 75 บาท x 100 คน x 8 อำเภอ	60,000	
ค่าอาหารว่าง 25 บาท x 100 คน x 8 อำเภอ	20,000	
ค่าเช่าห้องประชุม 1,000 บาท x 8 อำเภอ	8,000	
ค่าเดินทางผู้เข้าประชุม ครั้งละ 100 บาท x 100 คน x 8 อำเภอ	80,000	
ค่าวัสดุในการประชุม		
1.3 รับสมัคร นสส. ใหม่		2,000
ค่าจัดทำใบรับสมัคร 2,000 แผ่น x 0.50 บาท	1,000	
ค่าจัดทำทำเนียบ นสส. 1 คน x 5 วัน x 200 บาท	1,000	
2. สร้างความเข้มแข็งให้ นสส.(524,500 บาท)		
2.1 ประชุมคณะกรรมการชมรม 12 ครั้ง ครั้งละ ครึ่งวัน		102,000
ค่าอาหารว่าง 25 บาท x 30 คน x 12 ครั้ง	9,000	
ค่าอาหาร 75 บาท x 30 คน x 12 ครั้ง	27,000	
ค่าเดินทาง 4,000 บาท x 12 ครั้ง	48,000	
ค่าห้องประชุม 1,500 บาท x 12 ครั้ง	18,000	
2.2 ประชุมใหม่ นสส. แพร่		59,000
ค่าอาหารกลางวัน 75 บาท x 200 คน	15,000	
ค่าอาหารว่าง 25 บาท x 200 คน	5,000	
ค่าเช่าสถานที่ประชุม 5,000 บาท	5,000	
ค่าจัดแสดงผลงาน นสส. 8 อำเภอ x 3,000 บาท	24,000	
ค่าวัสดุ 50 บาท x 200 คน	10,000	
2.3 เสริมศักยภาพ นสส. แพร่		116,600
ค่าแบบสอบถามความต้องการ 1,000 ชุด x 0.50 บาท	500	
2.3.1 จัดอบรมเสริมศักยภาพ นสส.เก่า		
ค่าอาหารกลางวัน 75 บาท x 50 คน x 2 วัน x 3 ครั้ง	22,500	

กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	
ค่าอาหารว่าง 25 บาท x 50 คน x 2 วัน x 3 ครั้ง	7,500	
ค่าวิทยากร 600 บาท x 6 ชั่วโมง x 2 วัน x 3 ครั้ง	21,600	
ค่าเช่าสถานที่ 1,500 บาท x 2 วัน x 3 ครั้ง	9,000	
ค่าพาหนะ ครั้งละ 8,000 บาท x 2 วัน x 3 ครั้ง	48,000	
ค่าวัสดุอุปกรณ์ 50 บาท x 50 คน x 3 ครั้ง	7,500	
2.3.2 จัดอบรมเสริมศักยภาพ นสส.ใหม่		77,400
ค่าอาหารกลางวัน 75 บาท x 50 คน x 2 วัน x 2 ครั้ง	15,000	
ค่าอาหารว่าง 25 บาท x 50 คน x 2 วัน x 2 ครั้ง	5,000	
ค่าวิทยากร 600 บาท x 6 ชั่วโมง x 2 วัน x 2 ครั้ง	14,400	
ค่าเช่าสถานที่ 1,500 บาท x 2 วัน x 2 ครั้ง	6,000	
ค่าพาหนะ ครั้งละ 8,000 บาท x 2 วัน x 2 ครั้ง	32,000	
ค่าวัสดุอุปกรณ์ 50 บาท x 50 คน x 2 ครั้ง	5,000	
2.4 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ "ชุมชนนักสื่อสาร"		25,500
ค่าอาหารกลางวัน 75 บาท x 30 คน x 3 ครั้ง	6,750	
ค่าอาหารว่าง 25 บาท x 30 คน x 3 ครั้ง	2,250	
ค่าเช่าสถานที่ 1,500 บาท x 3 ครั้ง	4,500	
ค่าพาหนะ 4,000 บาท x 3 ครั้ง	12,000	
2.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ นสส.กาญจนบุรี และนสส.นครปฐม		144,000
ค่าอาหาร 300 บาท x 40 คน x 3 วัน	36,000	
ค่าที่พัก 600 บาท x 40 คน x 2 คืน	48,000	
ค่าเช่ารถและน้ำมันเชื้อเพลิง 20,000 บาท x 3 วัน	60,000	
3. สร้างเสริมสุขภาพของชาวแพร่ผ่านการสื่อสาร (70,000 บาท)		
3.1 ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์		
3.1.1 ผลิตสื่อความรู้ในรูปแบบซีดี สารคดี "1 นาทีเพื่อสุขภาพ"		9,000
ค่าเช่าห้องอัดเสียง 2,000 บาท x 2 วัน	4,000	
ค่าอัดสำเนาซีดี 10 บาท x 500 แผ่น	5,000	
3.1.2 ผลิตสื่อพื้นบ้าน "ซอ"		12,000
ค่าเช่าห้องอัดเสียง 2,000 บาท x 1 วัน	2,000	
ค่านักแสดง 3,000 บาท x 1 ชุด	3,000	
ค่าอัดสำเนาซีดี 10 บาท x 500 แผ่น	5,000	
ค่าประพันธ์บทซอ 2,000 บาท	2,000	
3.2 พัฒนาผู้ดูแลเว็บไซต์		5,000
ค่าเช่าห้องประชุมปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 1,000 บาท x 5 ครั้ง	5,000	

กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	
3.3 ผลิตชุดนิทรรศการเผยแพร่แนวคิดและกิจกรรม นสส.		30,000
ค่าชุดนิทรรศการ 2 ชุด x 5 แผ่น x 3,000 บาท	30,000	
3.4 ค่าจัดกิจกรรม “ของหวานที่ไม่หวาน” จัด 2 วัน 14,000 บาท		
ค่าขนย้ายนิทรรศการ 3,000 บาท	3,000	
ค่าอาหารนสส. 100 บาท x 5 คน x 2 วัน	1,000	
ค่าชุดอาหารสดสาริต 3,000 บาท x 2 วัน		
ค่าป้ายผ้า 2,000 บาท		
ค่าเดินทาง 200 บาท x 5 คน x 2 วัน		
4. ค่าดำเนินการ (137,500 บาท)		137,500
ค่าตรวจสอบบัญชีในโครงการของผู้ตรวจสอบครั้งละ 5,000 บาท x 3 ครั้ง		
ค่าจัดทำเอกสารรายงานการใช้จ่าย ผลการดำเนินงาน ครั้งละ 2,500 บาท x 3 ครั้ง		
ค่าวัสดุอุปกรณ์สำนักงานที่จำเป็นในการดำเนินโครงการตลอดโครงการ		
ค่าติดต่อประสานงานการดำเนินโครงการ เดือนละ 2,000 บาท x 12 เดือน		
ค่าถ่ายเอกสารตลอดโครงการ		
ค่าพาหนะเดินทางของการติดตามงานภายในโครงการ		
ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่การเงิน + บัญชีเหมาจ่าย		
ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ผู้เขียนรายงาน		
ค่าประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆในโครงการ		
ค่าใช้จ่ายของการติดตามประเมินผลจากภายนอก		
รวมงบประมาณ (เก้าแสนเก้าหมื่นแปดพันสองร้อยห้าสิบบาทถ้วน)		998,250

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 8.1 นสส.แพร่ มีประสบการณ์ มีทักษะการสื่อสาร เกิดความมั่นใจ และภาคภูมิใจ
- 8.2 ชมรม นสส.แพร่มีความเข้มแข็ง มีเครือข่ายที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น เป็นที่รู้จัก และยอมรับของประชาชนชาวแพร่
- 8.3 ประชาชนชาวแพร่ได้รับข้อมูลข่าวสารสุขภาพเรื่องโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูงที่ถูกต้องเหมาะสม ตรงกับความต้องการ และสอดคล้องกับปัญหาของแต่ละพื้นที่
- 8.4 ตอบสนองนโยบาย “สร้าง นำ ช่อม สุขภาพ” ของกระทรวงสาธารณสุข ส่งผลให้ประชาชนชาวแพร่มีความตระหนักในการดูแลสุขภาพ

โครงการ การพัฒนาการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงสุขภาวะเยาวชน จังหวัดกาญจนบุรี

1. ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล

จังหวัดกาญจนบุรีตั้งอยู่ในภาคตะวันตกของประเทศไทย เป็นจังหวัดท่องเที่ยวขนาดใหญ่ที่อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 128 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 19,483,148 ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสามรองจากจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ 3 ใน 4 ส่วนของจังหวัดเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน ส่วนที่เหลือเป็นที่ราบเชิงเขา ที่ราบริมแม่น้ำ และพื้นที่ริมคลองชลประทาน ซึ่งเป็นดินแดนที่เต็มไปด้วยเรื่องราวของผู้คนหลากหลายเผ่าพันธุ์และทำให้เกิดข้อมูลทางประวัติศาสตร์มากมายก่อเกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

จังหวัดกาญจนบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 98 ตำบล 943 หมู่บ้าน 27 เทศบาลตำบล และ 2 เทศบาลเมือง มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 835,282 คน จำแนกเป็นชาย จำนวน 421,707 คน และหญิงจำนวน 413,575 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2551) ข้อมูลด้านการสาธารณสุข มีโรงพยาบาลรัฐบาล จำนวน 15 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน จำนวน 5 แห่ง โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม 1 แห่ง สถานีอนามัย 143 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน จำนวน 3 แห่ง รายได้ต่อหัวประชากร 65,585 บาท / คน / ปี (ข้อมูลจังหวัดกาญจนบุรี, มกราคม 2550)

ในปี 2551 จังหวัดกาญจนบุรีได้กำหนดวิสัยทัศน์ของจังหวัดไว้ดังนี้ “กาญจนบุรีเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม ประดูการค้าชายแดน และมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน”

การทำสมัชชาสุขภาพใน 13 อำเภอ ของสถาบันการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นกาญจนบุรี (2551) ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้นำเสนอปัญหาที่พบเห็นในท้องถิ่นของตน พบว่าปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในท้องถิ่นมีความคล้ายคลึงกันหลายปัญหาเช่น ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของสังคมที่เสื่อมทรามลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวร้าวฉานจนถึงขั้นหย่าร้าง ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาด แต่ปัญหาที่เป็นที่น่าเป็นห่วงคือปัญหาพฤติกรรมเด็กวัยรุ่นมีค่านิยมด้านเพศและการใช้ชีวิตที่ไม่ถูกต้อง เป็นปัญหาที่พบในทุกอำเภอ ปัญหานี้จึงถูกจัดเป็นปัญหาสำคัญลำดับแรกของจังหวัดที่ต้องการแก้ไขโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

จังหวัดกาญจนบุรี ประสบกับปัญหาการมั่วสุมในหมู่เด็กและเยาวชนเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ถึงแม้จะถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเจริญที่ตามมาได้ ในตัวอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงมีสถานบันเทิงเกิดขึ้นมากมายไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทำให้หลายพื้นที่กลายเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อเด็กและเยาวชน ทั้งนี้รวมถึงบริการแพท่องเที่ยว ที่เยาวชนใช้เป็นที่พักมั่วสุมในเทศกาลสำคัญๆ เช่น วันวาเลนไทน์ วันสงกรานต์ เป็นต้น

ในต้นปี 2551 ที่ผ่านมา ผู้ว่าราชการจังหวัดได้นำคณะลงสำรวจแพท่องเที่ยวดังกล่าว พบปัญหาไม่เหมาะสมเรื่องเพศของเยาวชนเป็นจำนวนมาก จนเป็นข่าวโด่งดังไปทั่วประเทศ และรวมถึงการมั่วสุมลักลอบมีเพศสัมพันธ์กันในสวนสาธารณะ ที่เป็นข่าวตามสื่อต่างๆเมื่อไม่นานมานี้ เหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างบางส่วนที่ได้หยิบยกขึ้นมาเพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงของจังหวัดกาญจนบุรีขณะนี้

จากการสัมมนากลุ่มนักเรียน นักศึกษา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีปี 2550 เรื่อง “การพัฒนาวินัยในตนเองของเยาวชน” กลุ่มผู้เข้าสัมมนาเสนอปัญหาที่พบเห็นจากสังคมแวดล้อมรอบตัว และส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่น ได้แก่ ปัญหาการคบเพื่อน ปัญหาเรื่องการเรียนการสอน และปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว นำไปสู่ปัญหาการติดยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยเรียน การทำแท้งผิดกฎหมาย ส่งผลเสียต่อสุขภาพและรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต้องเปลี่ยนไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ปี 2549 พบว่าเยาวชนจังหวัดกาญจนบุรีมีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม เช่น ปัญหาการตั้งครรภ์ขณะเรียน การทำแท้งผิดกฎหมาย

ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรีนั้นเป็นผลมาจากเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน ที่มีหลากหลายรูปแบบ และหลายช่องทาง เปิดโอกาสให้บุคคลเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกขึ้น รัฐบาลการควบคุมดูแลอย่างจริงจัง เยาวชนขาดวิจารณญาณในการเลือกรับสื่อจากผลการสำรวจข้อมูลจากเด็กนักเรียนนักศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 72 คน (เจษฎา เจตน์พยากร, ส.ค. 51) พบว่า เด็กให้ความสำคัญต่อสื่อโทรทัศน์ และรายการละครทีวีที่มาจากส่วนกลางมากเป็นอันดับหนึ่ง แต่สื่อต่างๆเหล่านี้ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเรื่องราวอมเหมายาวชน ขาดการกลั่นกรองเนื้อหาอย่างเหมาะสม ถือเป็นภัยร้ายที่นำมาซึ่งการยั่วยู่ให้เด็กมีพฤติกรรมเลียนแบบ หลงผิด ประพฤติตัวไม่เหมาะสม เช่นการทะเลาะวิวาทแย่งคู่นอนกันจนถึงการทำร้ายร่างกาย เกิดปัญหาสุขภาพ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลพวงของศีลธรรมจริยธรรมที่เสื่อมทรามลง

ชมรมนักสื่อสารสุขภาพ (นสส.) จังหวัดกาญจนบุรี ในฐานะของกลุ่มองค์กรภาคประชาชนที่มีศักยภาพด้านการสื่อสาร มีองค์ความรู้ด้านสุขภาพ และมีจิตอาสา มีเป้าหมายหลักในการดำเนินงานเพื่อสื่อสารเรื่องราวของสุขภาพด้านต่างๆ สู่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เป็นผลดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม มีความวิตกกังวลต่อปัญหา

ดังกล่าว และมีความเชื่อว่าหากได้มีการปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ ได้รู้จักหน้าที่ของตนเอง ให้รู้จักรักษาวลิตสงวนตัว ได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างถูกต้อง ชี้ให้เห็นถึงผลร้าย และปัญหาที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จะช่วยให้ปัญหาเหล่านี้ลดน้อยลง

ชมรมนักสื่อสารสุขภาพ (นสส.) จังหวัดกาญจนบุรี เห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาพร้อมกับเยาวชน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนักสื่อสาร โดยนำเยาวชนเข้ามาเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมการสื่อสาร ให้นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายได้มีส่วนร่วม มีการใช้สื่อที่คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการผลิต ผลิตเป็นหนังสือและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างมีพลัง ใช้ประชาสัมพันธ์ไปตามชุมชน โรงเรียน และเคเบิลทีวีท้องถิ่น นับเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้เยาวชนเกิดความตระหนักและนำไปสู่การเรียนรู้ที่จะป้องกันการช่วยเหลือจากสื่อส่วนกลาง และมีวิจาร์ณญาณในการตัดสินใจที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการดำเนินชีวิตของตนเองในอนาคตต่อไป

อย่างไรก็ตาม นักสื่อสารสุขภาพ(นสส.) ของจังหวัดกาญจนบุรีที่ถึงแม้จะได้รับการพัฒนาศักยภาพ และมีกิจกรรมดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชมรมในแง่พลังจิตอาสาที่พร้อมดำเนินการเพื่อสร้างสังคมที่อยู่อาศัยให้อยู่เย็นเป็นสุขมาตลอดตั้งแต่ปี 2549 – 2551 นั้น ยังพบว่าเครือข่ายของนักสื่อสารสุขภาพยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ อสม. เยาวชน ผู้สูงอายุ แกนนำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ในทุกอำเภอ นอกจากนั้น นักสื่อสารสุขภาพที่เกิดขึ้นระหว่างโครงการวิจัยมีเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ จากข้อมูลทะเบียนสมาชิกพบว่าเมื่อเริ่มก่อตั้งเกิดนักสื่อสารสุขภาพเพียง 46 คน และในระหว่างโครงการฯ ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอีก 216 คน ทำให้ปัจจุบันชมรมฯ มีสมาชิกทั้งสิ้น 293 คน แต่ยังคงกระจุกตัวอยู่ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อ.เมือง อ.ท่าม่วง อ.พนมทวน อ.เลาขวัญ และ อ.ศรีสวัสดิ์ อีก 7 อำเภอ มีจำนวนสมาชิกไม่ถึง 10 คน ซึ่งทำให้ไม่มีพลังพอในการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านสุขภาพสู่เป้าหมาย

นักสื่อสารสุขภาพ(นสส.) จังหวัดกาญจนบุรี ตระหนักดีว่า การขับเคลื่อนไปข้างหน้าจะให้พลังได้นั้นจะต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ นสส. ด้วยการขยายเครือข่ายให้กว้างขึ้นนั้น ต้องเข้าถึงบุคคลในหลากหลายองค์กร หลากหลายอาชีพ และครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 13 อำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี มีการเสริมทักษะความรู้ด้านการสื่อสาร เทคนิคการผลิตสื่อเพื่อใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ตรงความต้องการ เสริมสร้างศักยภาพแก่ นสส.อย่างต่อเนื่อง รวมถึงสร้าง นสส.น้อย คือเด็กและเยาวชนให้สามารถสื่อสารกับคนในวัยเดียวกันได้อย่างเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นนักจัดรายการวิทยุสื่อสารเรื่องราวสุขภาพ เป็นวิทยากรกระบวนการ โดยมีนสส.ผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนและหนุนเสริมให้เกิดความเข้มแข็งเป็นกำลังสำคัญของ นสส.จังหวัดกาญจนบุรีในอนาคต

นอกจากนั้นแล้ว สื่อต่างๆในท้องถิ่น นับเป็นกำลังหลักที่สำคัญอีกด้านหนึ่งที่ช่วยหนุนเสริมให้การดำเนินงานของชมรมนักสื่อสารสุขภาพมีพลังได้รับการตอบรับในวงกว้าง การทำความเข้าใจในบทบาทของนักสื่อสารสุขภาพแก่สื่อมวลชนและผู้นำท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จะช่วยสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของสื่อมวลชนในท้องถิ่นต่อกิจกรรมดำเนินการ ตลอดจนช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชมรมฯ แก่สาธารณชนอย่างเข้าใจ เอื้อให้กิจกรรมการดำเนินงานของชมรมฯ เกิดความต่อเนื่องและประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน สามารถเป็นกำลังหลักด้านการสื่อสารสุขภาพ ให้แก่ประชาชนและสังคมชาวกาญจนบุรีต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชมรม นสส.กาญจนบุรี
- 2.2 เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมระหว่าง นสส.กาญจนบุรี และ เยาวชน
- 2.3 เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้การสื่อสารสุขภาพพร้อมกับสื่อท้องถิ่น

3. แผนการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมายพื้นที่ ดำเนินการ	กิจกรรม	ระยะเวลา ดำเนินการ (คาดว่าจะในปี 2552)	ประมาณการ ค่าใช้จ่าย
1. เพื่อสร้างความ เข้มแข็งให้กับชมรม นสส.กาญจนบุรี	1. มีจำนวน นสส. ครอบคลุมทุกอำเภอ 2. มีการประชุมคณะกรรมการระดับ จังหวัดอย่างต่อเนื่องทุกเดือน 3. มีโครงสร้างการบริหารชมรมที่ชัดเจน 4. มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อประเมินตนเอง และองค์กร	- อสม. แกนนำชุมชน ผู้นำ เยาวชน ประชาชนชาวบ้าน - คณะกรรมการชมรม นสส. 30 คน - นสส. ใน 13 อำเภอ ประมาณ 220 คน - นสส. ระดับแกนนำ จำนวน 40 คน - นสส. กาญจนบุรี	1. กิจกรรมขยายเครือข่าย 13 อำเภอ	มกราคม - มิถุนายน	213,000
			2. การประชุมกรรมการ นสส.	มกราคม – ธันวาคม	90,000
			3. การประชุมสมาชิก นสส.	มกราคม/ เมษายน/ กรกฎาคม/ ตุลาคม	62,000
			4. การศึกษาดูงาน	มีนาคม	85,200
			5. จัดประชุมแสดงผลงานประจำปี	ตุลาคม - ธันวาคม	72,000

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมายพื้นที่ ดำเนินการ	กิจกรรม	ระยะเวลา ดำเนินการ (คาดว่าจะในปี 2552)	ประมาณการ ค่าใช้จ่าย
2. เพื่อสร้าง กระบวนการเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วม ระหว่าง นสส. กาญจนบุรี และ เยาวชน	1. มีกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง นสส. กับเยาวชน 2. เกิดชุดความรู้เรื่อง “สื่อที่เหมาะสมกับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชน” อย่าง น้อย 1 ชุด 3. เกิดแกนนำ นสส. น้อย ที่สามารถสร้าง นวัตกรรมการสื่อสารสุขภาพสู่เยาวชนใน จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 50 คน	- นักเรียนมัธยมจาก โรงเรียนเป้าหมาย ใน 5 อำเภอที่มีศักยภาพ - ตัวแทน นสส. จากทุก อำเภอ	1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ นสส.น้อย (ฝึกจัดรายการวิทยุ และทำหนังสือ)	มีนาคม- เมษายน	99,200
			2. อบรมเยาวชนวิทยากรกระบวนการ	เมษายน	61,800
			3. อบรมนักสื่อสารสุขภาพเรื่องการ สื่อสารสุขภาพสู่เยาวชน	กุมภาพันธ์ / พฤษภาคม	17,200
3. เพื่อสร้าง กระบวนการเรียนรู้ การสื่อสารสุขภาพ ร่วมกับสื่อท้องถิ่น	1. มีกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้การสื่อสาร สุขภาพ 2. เกิดสื่อการเรียนรู้ด้านสุขภาพ	- ตัวแทน นสส. และ นสส. น้อยจากทุกอำเภอ	1. ผลิตหนังสือเพื่อสุขภาพ	เมษายน	50,000
			2. ผลิตสโปตวิทยุสุขภาพ	มกราคม- มิถุนายน	12,500
			3. พัฒนาเว็บไซต์ นสส.	มกราคม - ธันวาคม	4,850
			4. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง นสส. กับ สื่อท้องถิ่น	มิถุนายน / ตุลาคม	72,000

4. ระยะเวลาของแผน

12 เดือน

5. ผู้รับผิดชอบแผน

คณะกรรมการชมรมนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดกาญจนบุรี

6. การบริหารแผน

6.1 ประธาน	นสส. วิโรจน์ พรหมอ่อน
6.1.1 รองประธานคนที่ 1	นสส. สิริมา เจริญศรี
6.1.2 รองประธานคนที่ 2	นสส. ประสิทธิ์ แสงทองดี
6.2 เลขานุการ	นสส. อารีย์ จูติโชตนันต์ นสส. จันทรเพ็ญ ช้างเผือก
6.3 เภรัญญิก บัญชี การเงิน	นสส. สุธิมา สงวนศักดิ์ นสส. นภัศวรณ ดันแข็ง นสส. ประกอบ แจ่มศรี
6.4 ปฏิคม	นสส. ณิชชา บุญญาลัย
6.5 ประชาสัมพันธ์	นสส. พยุงศรี นาวาวัฒน์
6.6 นายทะเบียน	นสส. สุภาวดี ราชมนี่
6.7 วิชาการ	นสส. ไพลิน เรือนทองดี นสส. นิภา เชื้อทอง นสส. มนต์วี ถิรโรจน์ นสส. เสริมศรี พัฒประพงษ์
6.8 สื่อสไตทัศน์	นสส. เจษฎา เจตน์ทยกร
6.9 ฝ่ายติดตามตรวจสอบ	นสส. วงเดือน มุขเงิน
6.10 ผู้ประสานงานอำเภอ	
1. อำเภอเมือง	นสส. สุชาดา บุรณเสน
2. อำเภอท่าม่วง	นสส. จิตินี วิจักขณ์กาญจน์
3. อำเภอท่ามะกา	นสส. จินดา พวงไทย
4. อำเภอพนมทวน	นสส. มณฑา เพิ่มพูน
5. อำเภอบ่อพลอย	นสส. วินัย ศรีทอง

6. อำเภอเลาขวัญ	นสส. ลำไย	โพธิ์ศรีทอง
7. อำเภอห้วยกระเจา	นสส. กรีก	คำปาน
8. อำเภอหนองปรือ	นสส. ไพศาล	บัวกลิ่น
9. อำเภอศรีสวัสดิ์	นสส. ปราณี	บุญทอง
10. อำเภอไทรโยค	นสส. สังเวียน	หนองบัวดี
11. อำเภอสังขละบุรี	นสส. วีรพล	โชตเสน
12. อำเภอด่านมะขามเตี้ย	นสส. อนันต์	ว่องไวตระการ

6.11 ที่ปรึกษาโครงการ

1. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี
2. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรี
3. ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี
3. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี
4. คุณเพ็ญพิมล ศิริปโชติ
5. คุณพิศิษฐ์ ยินดีวี

7. งบประมาณ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก สสส. เป็นจำนวนเงินรวม 977,250.00 บาท (เก้าแสนเจ็ดหมื่นเจ็ดพันสองร้อยห้าสิบบาทถ้วน) โดยมีรายละเอียดค่าใช้จ่าย ดังนี้

รายการกิจกรรม	งบประมาณ(บาท)	
1. ค่าใช้จ่ายหมวดกิจกรรม (ตามวัตถุประสงค์โครงการ)		
1.1 วัตถุประสงค์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับชมรม นสส.		
1.1.1 การประชุมกรรมการนสส. ครั้งละ ครึ่งวัน จำนวน 9 ครั้ง ครั้งละ1 วัน จำนวน 3 ครั้ง	90,000	
ครึ่งวัน - ค่าอาหารว่าง คนละ 25 บาท x 30 คน x 9 ครั้ง	6,750	
เต็มวัน - ค่าอาหารว่าง คนละ 50 บาท x 30 คน x 3ครั้ง	4,500	
- ค่าอาหารกลางวัน คนละ 75 บาท x 30 คน x 3 ครั้ง	6,750	
- ค่าเดินทางของคณะกรรมการ ครั้งละ 4,500* บาท x 12 ครั้ง	54,000	
- ค่าเช่าห้องประชุมจัดประชุมกรรมการ ครั้งละ 1,500 บาท x 12 ครั้ง	18,000	
1.1.2 การประชุมสมาชิก นสส. ครั้งละครึ่งวัน จำนวน 4 ครั้ง	62,000	
- ค่าอาหารว่าง คนละ 25 บาท x 200 คน x 4 ครั้ง	20,000	
- ค่าเช่าห้องประชุมจัดประชุมสมาชิก ครั้งละ 2,500 บาท x 4 ครั้ง	10,000	
- ค่าเดินทางผู้เข้าประชุมเหมาจ่ายรายอำเภอ อำเภอละ 8,000 x 4 ครั้ง	32,000	
1.1.3 จัดกิจกรรมขยายเครือข่ายนักสื่อสารสุขภาพใน 13 อำเภอ**	213,000	
- ค่าจัดกิจกรรมเหมาจ่ายรายหัว อำเภอละ 50 คน xคนละ 300 บาท x 13 อำเภอ	195,000	
- ค่าติดตามประเมินผล กิจกรรมของอำเภอตลอดปี ทีมละ 6,000 บาท x 3 ทีม	18,000	
1.1.4 การศึกษาดูงานด้านการบริหารของชมรมนักสื่อสารสุขภาพที่มีผลการดำเนินงานดี	85,200	
จำนวนผู้เดินทาง 30 คน กำหนดการเดินทาง 3 วัน		
- ค่าเช่าเหมารถตู้ วันละ 1,800 x 3 วัน x 3 คัน	16,200	
- ค่าน้ำมันรถ วันละ 2,500 x 3 วัน x 3 คัน	22,500	
- ค่าเบี้ยเลี้ยงเหมาจ่าย วันละ 200 x 3 วัน x 30 คน	18,000	
- ค่าที่พัก วันละ 900 บาท x 2 วัน x 15 ห้อง	27,000	
- ค่าเช่าห้องประชุม วันละ 1,500 บาท x 1 วัน	1,500	

รายการกิจกรรม		งบประมาณ(บาท)	
1.1.5 การจัดประชุมแสดงผลงานนสส. กาญจนบุรีประจำปี			72,000
- ค่าจัดนิทรรศการ จำนวน 13 ชุด x 1,500 บาท	19,500		
- ค่าเช่าห้องประชุม จำนวน 1 วัน x 5,000 บาท	5,000		
- ค่าอาหารกลางวัน มื้อละ 75 บาท x 300 คน	22,500		
- ค่าอาหารว่าง มื้อละ 25 บาท x 2 มื้อ x 300 คน	15,000		
- ค่าเอกสารสรุปผลงาน จำนวน 100 เล่ม x 100 บาท	10,000		
1.2 <u>วัตถุประสงค์ที่ 2</u> เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมระหว่าง นสส.กาญจนบุรี และ เยาวชน			
1.2.1 <u>อบรมเชิงปฏิบัติการเยาวชน นสส.(ฝึกจัดรายการวิทยุและหนังสือ)</u>			99,200
- ค่าที่พักอาหารเหมาจ่ายรายหัว***วันละ 500 x 50 คน x 3 วัน	75,000		
- ค่าเดินทางวิทยากร**** วันละ 600 บาท x 4 คน x 3 วัน	7,200		
- ค่าเอกสารประกอบการประชุม	2,000		
- ค่าเช่าอุปกรณ์ผลิตหนังสือ	10,000		
- ค่าเดินทางของผู้เข้าประชุมเหมาจ่าย อำเภอละ 1,000 บาท x 5 อำเภอ	5,000		
1.2.2 <u>อบรมเยาวชนวิทยากรกระบวนการ</u>			61,800
- ค่าที่พักอาหารเหมาจ่ายรายหัว วันละ 500 บาท x 50 คน x 2วัน	50,000		
- ค่าเดินทางวิทยากร วันละ 600 บาท x 4 คน x 2 วัน	4,800		
- ค่าเอกสารประกอบการประชุม	2,000		
- ค่าเดินทางของผู้ที่ประชุมเหมาจ่าย อำเภอละ 1,000 บาท x 5 อำเภอ	5,000		
1.2.3 <u>อบรมนักสื่อสารสุขภาพเรื่องการสื่อสารสุขภาพสู่เยาวชน (เต็มวัน 2 ครั้ง)</u>			17,200
- ค่าอาหารว่าง วันละ 50 บาท x 52 คน x 2 วัน	5,200		
- ค่าอาหารกลางวัน วันละ 75 บาท x 52 คน x 2วัน	7,800		
- ค่าวิทยากรบรรยายจำนวน 7 ชั่วโมง x 600 บาท (ครั้งที่1)	4,200		
1.3 <u>วัตถุประสงค์ที่ 3</u> เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้การสื่อสารสุขภาพร่วมกับสื่อท้องถิ่น			
1.3.1 <u>เยาวชนนักสื่อสารสุขภาพฝึกผลิตหนังสือเพื่อสุขภาพ (5วัน)</u>			50,000
- ค่าตอบแทนวิทยากรและค่าเช่าอุปกรณ์ผลิตหนังสือ	20,000		
- ค่าจ้างอัดสำเนา DVD หนังสือ (150 บาท x 100 แผ่น)	15,000		

รายการกิจกรรม	งบประมาณ(บาท)	
- ค่าประชุมที่มนสส. เยาวชนผู้ผลิตรายการหมาจ๋าย	5,000	
- ค่าเดินทางถ่ายทำนอกสถานที่หมาจ๋าย	5,000	
- ค่าที่พักที่มหาวิทยาลัย + ผู้ผลิต	5,000	
1.3.2 ผลิตสโปตวิทยุสุขภาพ		12,500
- ค่าผลิต สโปตวิทยุ จำนวน 5 ชุด x 2,000 บาท	10,000	
- ค่าอัดสำเนา CD สโปตแผ่นละ 10 บาท x 50 แผ่น x 5 ชุด	2,500	
1.3.3 พัฒนาเว็บไซต์ นสส.		
* การจัดการดูแลเว็บไซต์ *ไม่มีค่าใช้จ่าย (ติดตามในการประชุม นสส.)		
* การอบรม สร้างผู้ดูแลเว็บไซต์เพิ่มจำนวน10 คน ระยะเวลา 1 วัน		5,350
- ค่าเช่าห้องคอมพิวเตอร์ฝึกปฏิบัติการ	1,000	
- ค่าอาหารกลางวัน วันละ 75 บาท x 10 คน	750	
- ค่าอาหารว่าง วันละ 50 บาท x 10 คน	500	
- ค่าเดินทางวิทยากรและผู้เข้าประชุม หมาจ๋ายคนละ 200 x 13 คน	2,600	
1.3.4 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง นสส. และสื่อท้องถิ่นจำนวน 3 ครั้ง (สถานที่เอกชน)		72,000
- ค่าอาหารเย็นมื้อละ 300 บาท x 60 คน x 3 ครั้ง	54,000	
- ค่าเดินทางกรรมการ และ นสส. คนละ 200 บาท x 30 คน x 3 ครั้ง	18,000	
รวมค่าใช้จ่ายหมวดกิจกรรมโครงการทั้งสิ้น		838,000
2. ค่าใช้จ่ายหมวดดำเนินการ		
ค่าตรวจสอบบัญชี ในโครงการ ของผู้ตรวจสอบครั้งละ 5,000 บาท x 3 ครั้ง	15,000	
ค่าจัดทำเอกสารรายงานการใช้จ่าย - ผลการดำเนินงาน ครั้งละ 2,500 บาท x 3 ครั้ง	7,500	
วัสดุอุปกรณ์สำนักงานที่จำเป็นในการดำเนินโครงการตลอดโครงการ	15,000	
ค่าติดต่อประสานงานการดำเนินโครงการ เดือนละ 2,000 บาท x 12 เดือน	24,000	
ค่าถ่ายเอกสารตลอดโครงการ	7,000	
ค่าพาหนะเดินทางของการติดตามงานภายในโครงการ	10,000	
ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีหมาจ๋าย	20,000	
ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ผู้เขียนรายงาน	9,000	

รายการกิจกรรม	งบประมาณ(บาท)	
ค่าประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆในโครงการ	20,000	
ค่าใช้จ่ายของการติดตามประเมินผลจากภายนอก	10,000	
รวมค่าใช้จ่ายหมวดดำเนินการ	137,500 บาท	
รวมค่าใช้จ่ายทั้งโครงการ	977,250 บาท	
รวมทั้งสิ้นเก้าแสนเจ็ดหมื่นเจ็ดพันสองร้อยห้าสิบบาทถ้วน		

หมายเหตุ ทุกรายการใช้จ่ายได้ตามความเหมาะสม

* หมายเหตุ จำนวนระยะทางรวม 1,125 กิโลเมตร x 4 บาท

** หมายเหตุ ในกิจกรรม 7.1.3 จะมีโครงการประกอบและมีรายงานติดตามประเมินผล

***ค่าห้องพักรวม + ค่าอาหาร + ค่าอาหารว่าง + เครื่องดื่ม จำนวน 3 วัน 2 คืน

****เฉลี่ย คนละ 150 ก.ม. x 4 บาท

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 นักสื่อสารสุขภาพจังหวัดนสส.กาญจนบุรีมีศักยภาพในเรื่องการสื่อสารสุขภาพ

8.2 ชมรมนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดนสส.กาญจนบุรีมีความเข้มแข็ง มีเครือข่ายครอบคลุมทุกอำเภอ มีผลงานเป็นที่รู้จัก

8.3 เยาวชนจังหวัดกาญจนบุรีมีความรู้ ความสามารถ และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในประเด็นเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

8.4 แกนนำเยาวชนนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดกาญจนบุรีมีความสามารถในการสื่อสารสุขภาพกับกลุ่มเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี

8.5 มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในกลุ่มเยาวชนจังหวัดกาญจนบุรี

8.6 สื่อมวลชนจังหวัดกาญจนบุรีให้การสนับสนุนแนวคิดการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชน โดยเน้นกระบวนการสื่อสารเพื่อสุขภาวะเยาวชนมากขึ้น

ส่วนที่ 3

การดำเนินงานส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น ไปใช้ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี

- ความเดิม
- การดำเนินงานส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพไปใช้
 1. ทบทวนข้อมูลจากโครงการระยะที่ 3
 2. ประสานงานไปยังจังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี
 3. ส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพร่วมกับจังหวัดอุดรดิตถ์
- สรุปการดำเนินงานส่งเสริม

การดำเนินงานส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น ไปใช้ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี

ความเดิม

จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 ของโครงการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น : แนวคิด การดำเนินงาน และการขยายผล (ระยะที่3) ในส่วนงานขยายผลสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นไปยังจังหวัดใกล้เคียง 2 จังหวัดนำร่อง คือ

จังหวัดแพร่ ได้แก่ จังหวัดลำปาง ลำพูน น่าน พะเยา และอุดรดิตถ์

จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี

ด้วยวิธีการเผยแพร่แนวคิดผ่านสื่อ 3 ประเภท ได้แก่ วิดีทัศน์ สปอต และแผ่นพับ และทั้งระยะเวลาสำหรับผู้สนใจติดต่อมายังโครงการ แล้วจึงจัดประชุมเผยแพร่แนวคิดให้กลุ่มจังหวัดใกล้เคียง ทั้ง 8 จังหวัด โดยจัดงานที่จังหวัดแพร่ และจังหวัดนครปฐม ชื่องาน “นสส...นวัตกรรมสื่อสารสุขภาพของท้องถิ่น” โดยเชิญผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการสื่อสารสุขภาพ ทั้งผู้ปฏิบัติงานงานสื่อสารสุขภาพจากภาคส่วนสุขภาพ สื่อมวลชน ประชาสังคม และการศึกษา เข้าร่วมงาน จังหวัดละประมาณ 20 คน การประชุมทั้งสองพื้นที่นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่แนวคิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้ เพื่อพัฒนางาน และได้ทราบถึงความสนใจของพื้นที่ต่างๆ อันจะนำไปสู่การขยายผลในระดับปฏิบัติการต่อไป

ผลจากการประชุม ดังกล่าว ทำให้ทราบว่าผู้สนใจนำแนวคิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นไปใช้ยังจังหวัดของตนและได้แจ้งความจำนงค์ไว้ เช่น นพ.บุญเรือง ชูชัยแสงรัตน์ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดราชบุรี ซึ่งได้แต่งตั้งผู้ประสานงานกับทีมวิจัยไว้ และ คุณพงษ์ศักดิ์ ทองอยู่ แกนนาคประชาสังคมของจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แจ้งว่าถ้ามีการขยายผลโครงการดำเนินงานขอให้ทีมวิจัยนี้ถึงจังหวัดอุดรดิตถ์

การดำเนินงานส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพไปใช้

การขยายแนวคิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นไปยังจังหวัดใกล้เคียงจังหวัดแพร่ และจังหวัดกาญจนบุรี ผ่านการใช้สื่อประเภทต่างๆ และการจัดประชุมขยายแนวคิดดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ถือเป็นการสร้างกระแสเรื่องการสื่อสารสุขภาพ ก่อให้เกิดกลุ่มผู้สนใจที่จะนำแนวคิดสื่อสารสุขภาพไปดำเนินการต่อในท้องถิ่นของตน สำหรับการดำเนินงานในระยะเวลาเพียง 4 เดือน จึงกำหนดให้มีการ ส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสาร

สุขภาพไปใช้ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี โดยยังคงหลักการดำเนินงานสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น และการดำเนินงานโดยผู้คนในท้องถิ่นเอง คณะผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหนุนเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนการสื่อสารสุขภาพในพื้นที่ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินงานคู่ขนานกับการศึกษากระบวนการจัดทำแผนสื่อสารสุขภาพของนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดแพร่ และจังหวัดกาญจนบุรี

สนับสนุนให้เกิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ทบทวนข้อมูลจากโครงการระยะที่ 3

ผลการประชุม “นสส...นวัตกรรมการสื่อสารสุขภาพของท้องถิ่น” ในสองพื้นที่ คือ จังหวัดแพร่ และจังหวัดกาญจนบุรี มีข้อมูลจากเอกสารตอบรับการเข้าร่วมประชุม จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม แบบสอบถามความสนใจดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในท้องถิ่น และการร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุม รวมถึงการแจ้งความจำนงค์ด้วยวาจาหลังจากจบการประชุม พบว่า 1) ท้องถิ่นได้มีการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพอยู่แล้ว ทั้งในภาคส่วนสุขภาพ สื่อมวลชน ประชาสังคม และการศึกษา 2) ท้องถิ่นให้ความสนใจการแนวคิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นแต่ระดับการให้ความสนใจแตกต่างกัน เช่น คุณพงษ์ศักดิ์ ทองอยู่ จากจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้พูดคุยซักถามหลังจากจบการประชุมและแจ้งความจำนงค์ว่าถ้ามีการดำเนินงานขยายพื้นที่การดำเนินงานขอให้ทางคณะผู้วิจัยนี้ถึงจังหวัดอุดรดิตถ์ และแจ้งว่าเครือข่าย องค์กรภาคประชาสังคมของจังหวัดนั้นมีเข้มแข็งพร้อมที่จะดำเนินงาน 3) ท้องถิ่นมีความพร้อมดำเนินงานต่อเนื่องแตกต่างกัน เช่น จังหวัดราชบุรี นายแพทย์บุญเรือง ชูชัยแสงรัตน์ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดราชบุรี ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้ประสานงานกับคณะผู้วิจัย

จากข้อมูลที่พบจากการประชุมจึงกำหนดเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ คือ 1) มีความเข้าใจในแนวคิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น 2) มีความสนใจนำแนวคิดไปดำเนินงาน 3) แสดงความพร้อมการขับเคลื่อนงานต่อเมื่อได้กำหนดเกณฑ์แล้วพบว่า พื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ ทั้ง 3 ข้อ ทางคณะผู้วิจัยฯ จึงเลือกเป็นพื้นที่ดำเนินงานส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพไปใช้ในพื้นที่

2. ประสานงานไปยังจังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี

คณะผู้วิจัยได้โทรศัพท์ประสานงานไปยังจังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี ด้วยการแจ้งว่า จากการประชุม “นสส...นวัตกรรมการสื่อสารสุขภาพของท้องถิ่น” ที่ผ่านมานั้น พบว่าตัวแทนผู้ทำงานสื่อสารสุขภาพที่เข้าร่วมประชุมของจังหวัด ได้แสดงความสนใจแนวคิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น และเคยแสดงความจำนงค์ยินดีดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในท้องถิ่นของตน ทางโครงการจึงได้เลือกพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ดำเนินงานส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพไปใช้ในท้องถิ่น ซึ่งได้รับผลจากการประสานงาน ดังนี้

จังหวัดอุดรดิตถ์ ประสานงานกับ คุณพงษ์ศักดิ์ ทองอยู่ เลขาธิการเครือข่ายองค์กรชุมชนและประชาชน และคุณประการ เข้มแข็ง นักวิชาการสาธารณสุข 7 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งทั้ง 2 คน ได้แจ้งว่าพร้อมที่จะร่วมพัฒนาการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในจังหวัดอุดรดิตถ์

จังหวัดราชบุรี ประสานงานกับคุณสลิลลา รุจนวงศ์ นักวิชาการสาธารณสุข 8 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี ผู้ได้รับการแต่งตั้งจาก นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดราชบุรีให้เป็นผู้ประสานงานกับโครงการวิจัย คุณสลิลลาแจ้งว่า มีความสนใจจะนำแนวคิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นมาไปใช้กับจังหวัดราชบุรี และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดให้การสนับสนุน แต่มีข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กำลังมีงานค้างที่ต้องดำเนินงานจำนวนมาก ยังไม่พร้อมในระยะนี้

3. ส่งเสริมการนำกระบวนการสื่อสารสุขภาพร่วมกับจังหวัดอุดรดิตถ์

3.1 เชิญเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมจัดทำแผนสื่อสารสุขภาพของชมรมนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดแพร่ วันที่ 28 – 29 มิถุนายน 2551 ณ โรงแรมภูมิไทย การเดิน อำเภอเมือง จ.แพร่ คุณประการ เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมงานดังกล่าว และให้ความสนใจ พร้อมกับนำไปแจ้งให้แกนนำท่านอื่นทราบ

3.2 เชิญร่วมเวทีประสานพลังความร่วมมือ นสส. 2 ภาค ในวันที่ 17 – 18 กรกฎาคม 2551 ณ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจัดโดยแผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน (รสส.) ได้เชิญตัวแทนแกนนำจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 6 คน ซึ่งเคยเข้าร่วมประชุม “นสส...นวัตกรรมการสื่อสารสุขภาพของท้องถิ่น” ที่จังหวัดแพร่ เข้าร่วมงานดังกล่าว ทำให้แกนนำที่มาร่วมงานครั้งนี้ได้ เห็นตัวอย่างการดำเนินงานจริง ของจังหวัดเชียงใหม่ แพร่ กาญจนบุรี เป็นภาพการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถหาแนวทางนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเองได้ โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในที่ประชุม ดังนี้

คิดว่าอุดรดิตถ์ควรจะขับเคลื่อนด้วยสายสุขภาพ หรือสายประชาคม จึงจะเหมาะสมกับพื้นที่ แต่สิ่งสำคัญอีกอย่างคือ คนที่จะเป็นตัวจริงในการทำงาน ต้องกลับไปพิจารณาว่าใครมีความเข้าใจและมีจิตอาสา (ประการ เข้มแข็ง)

ทำงานที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์ รับผิดชอบงานด้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็น ซึ่งถือว่าเป็นงานที่ยากมากและมีข้อจำกัดของระบบด้วย เมื่อเข้าร่วมประชุมครั้งนี้มีประโยชน์มาก ทำให้เห็นแนวทางที่จะทำงานต่อไป (กฤษณ์ จันทรเส็ง)

นอกจากการได้ทำความเข้าใจกับแนวคิดและวิธีดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นแล้ว ในการประชุมได้กำหนดช่วงแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเปิดใจผู้เข้าร่วมประชุม แยกนำจากจังหวัดอุดรดิตถ์ที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ยังได้รับความรู้สึกถึงความเป็นเพื่อน ความมั่นใจว่าสามารถดำเนินงานได้ โดยมีผู้ก้าวเคียงข้างไป และการมีพี่เลี้ยงอย่างชมรมนักสื่อสารสุขภาพจากจังหวัดแพร่ และจังหวัดกาญจนบุรี ที่ยินดีให้ข้อคิดเห็น และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วย

3.3 หรือเรื่องการนำแนวคิดสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นไปใช้ยังจังหวัดอุดรดิตถ์

เมื่อแกนนำจังหวัดอุดรดิตถ์คือ คุณพงษ์ศักดิ์ ทองอยู่ และคุณประภากร เข้มแข็ง ได้ตกลงร่วมพัฒนาแนวทางการสื่อสารสุขภาพในจังหวัดอุดรดิตถ์ คณะผู้วิจัยส่งข้อมูล เรื่องแนวคิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น หลังจากนั้นได้หารือ เรื่อง หลักการ และรูปแบบการดำเนินงานสร้างสานสัมพันธ์ภาพที่ดีในการดำเนินงาน โดยประสานงาน ทั้งทางโทรศัพท์ สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต และการประชุม

● **ประชุมกำหนดแนวทางการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นของจังหวัดอุดรดิตถ์ ครั้งที่ 1** วันที่ 2 สิงหาคม 2551 ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์ มีผู้เข้าร่วมประชุม 9 คน จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 4 คน สถานีวิทยุ อสมท.จังหวัดอุดรดิตถ์ 1 คน และภาคประชาสังคม 4 คน จากการประชุมทำให้แกนนำเข้าใจแนวคิด และหลักการ การดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น จากการดำเนินงานของนักสื่อสารสุขภาพ (นสส.) และได้แลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์การสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นของจังหวัดอุดรดิตถ์ด้วย โดยมีข้อสรุปในที่ประชุม คือ

ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่า งานสื่อสารสุขภาพเป็นประโยชน์ สมควรให้มีการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ และภายในเวลาจำกัดจึงกำหนดเป้าหมายให้มีการรวบรวมผู้สนใจที่จะร่วมงาน และจัดกิจกรรมให้ได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ที่ประชุมคาดว่าจะมีผู้สนใจงานสื่อสารสุขภาพอยู่มาก จึงควรที่จะดำเนินการคัดกรองหาผู้ที่มีจิตอาสาอย่างแท้จริง ในเบื้องต้นจะมีการกำหนด “**คุณสมบัติของ นสส. อุดรดิตถ์**” และ **เผยแพร่คุณสมบัตินั้นให้ผู้สนใจพิจารณาและเข้ามาสมัคร** เพื่อจะได้ข้อมูลของคนที่น่าสนใจ แล้วจึงจะพิจารณากันต่อไปว่าจะดำเนินการอะไรต่อไป

ในเบื้องต้นที่ประชุมได้ร่วมกันกำหนด คุณสมบัติของ นสส. ซึ่งทีมอุดรดิตถ์จะร่วมกันพิจารณาให้รอบคอบอีกครั้ง คุณสมบัติได้แก่

- 1) มีความห่วงใยเรื่องสุขภาพตนเอง และผู้อื่น
- 2) มีความสนใจที่จะบอกผู้อื่นให้มีสุขภาพดี
- 3) ทำงานอิสระใช้ปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่เป็นตัวตั้ง

- 4) มีความพร้อมที่จะอุทิศเวลาเพื่อสาธารณะ
 - 5) มีความสม่ำเสมอ
 - 6) ไม่มีค่าตอบแทนในการดำเนินงาน
- พร้อมทั้งมีการกำหนดงานที่จะทำต่อไป

● **ประชุมกำหนดแนวทางการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นของจังหวัดอุดรดิตถ์ ครั้งที่ 2** วันที่ 21 กันยายน 2551 ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์ มีผู้เข้าร่วมประชุม 8 คน ในการประชุมครั้งนี้ นอกจากแกนนำ เดิมจากภาคส่วนสุขภาพ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์แล้ว ทางภาคส่วนประชาสังคมได้มีการเชิญ กำนันจันทน์เกษม เชื้ออินทร์ ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ และผู้ใหญ่บ้านคำรณ เพ็ชรภู รองประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นแกนนำ ในการขับเคลื่อนงานภาคประชาชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งได้รับทราบแนวความคิดการสื่อสารสุขภาพจากคุณพงษ์ศักดิ์ ซึ่งเป็นเลขาสภาองค์กรชุมชนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แสดงความสนใจเข้าร่วมการประชุม และให้การสนับสนุนการดำเนินงาน โดยมีข้อสรุปจากที่ประชุม คือ

แกนนำได้เสนอให้มีการจัดงานเสนอแนวความคิดการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นให้ชาวจังหวัดอุดรดิตถ์ได้รับทราบ และคาดหวังว่าจากการประชุมจะพบผู้ที่สนใจร่วมดำเนินงาน โดยกำหนดจัดงาน นักสื่อสารสุขภาพ...พลังใหม่ในการสร้างสุขภาวะ ในวันที่ 18 ตุลาคม 2551 โดยเชิญผู้เข้าร่วมประชุมจากทุกภาคส่วนทั้ง สื่อท้องถิ่น สุขภาพ การศึกษา ประชาคม และเอกชน จำนวน 200 คน โดยมีการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้าร่วมประชุมให้ตรงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งควรเป็นผู้ที่มีความสนใจ หรือทำงานสื่อสารสุขภาพในท้องถิ่น ที่ประชุมมีมติให้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดงานครั้งนี้ คือ กลุ่มประชาสังคม ประสานงานเรื่องสถานที่ โดยขอความอนุเคราะห์ขอใช้ห้องประชุม และประสานเรื่องอาหารในการประชุม รวมถึงหารายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจากเครือข่ายประชาสังคมทั้ง 9 อำเภอ และกลุ่มสุขภาพ สสจ.อุดรดิตถ์ รับผิดชอบหารายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจากเครือข่ายสุขภาพ และสื่อมวลชน และสื่อท้องถิ่น และเชิญแขกผู้มีเกียรติในจังหวัดเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้

3.4 จัดประชุม “นักสื่อสารสุขภาพ...พลังใหม่ในการสร้างสุขภาพ” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาแนวทางการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นของจังหวัดอุดรธานี จัดขึ้นในวันเสาร์ ที่ 18 ตุลาคม 2551 เวลา 8.00 -15.00 น ณ ศาลาประชาคมจังหวัดอุดรธานี มีผู้เข้าร่วมประชุม 90 คน จากภาคส่วนสุขภาพ ประชาสังคม สื่อมวลชน และการศึกษา มีกำหนดการในการประชุม ดังนี้

08.00 – 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 – 09.30 น.	บอกเล่าที่มาของงาน “สื่อสารสุขภาพท้องถิ่น” รศ.ดวงพร คำบุญวัฒน์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
09.30 – 09.45	อาหารว่าง
09.45 – 10.45 น.	แนวคิดการทำงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น รศ.ดร.โคทม อารียา ประธานแผนงานวิจัยและพัฒนากระบวนการสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน
10.45 – 12.00น.	“คนแป๊ะสุขภาพดี ตามวิถีคนเมือง เล่าขานเรื่องสุขภาพผ่าน นสส.แพร่” แกนนำชมรม นสส.แพร่
12.00 – 13.00 น.	อาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	เปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมพัฒนาการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี โดย แกนนำ “คนทำงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี”
14.30 – 15.00 น.	สรุปการประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมลงทะเบียน และรับมอบเอกสาร ประกอบด้วย หนังสือ โปสเตอร์ และแผ่นพับ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่อง สื่อสารสุขภาพ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมให้ความสนใจในเอกสารเป็นอย่างดี บรรยากาศในการประชุมมีความเป็นเอง คุณพริ้งศักดิ์ แนะนำผู้เข้าร่วมประชุม ด้วยการบอกชื่อ ตำแหน่ง และที่อยู่ (อำเภอ) เป็นการให้เกียรติและยอมรับซึ่งกันและกันของผู้เข้าร่วมประชุม สร้างความรู้สึกว่ามีตัวตน และสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้เข้าร่วมประชุม ทำให้เห็นเครือข่ายการทำงานสื่อสารสุขภาพในอนาคต

การประชุมดำเนินการไปอย่างเป็นขั้นตอน คือ 1) การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น และนักสื่อสารสุขภาพ (นสส.) และ 2) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพของจังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญในการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น เรียนรู้หลักการและกระบวนการการทำงาน รวมถึงเรียนรู้บทบาทของภาคส่วนต่างๆ ที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมดูแลสุขภาวะของท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการต่างๆ คือ การบอกเล่าที่มาของงาน "สื่อสารสุขภาพท้องถิ่น" โดย รศ.ดวงพร คำณูณวัฒน์ หัวหน้าโครงการการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น พร้อมการให้ชมวีดิทัศน์แนวทางการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น หลังจากนั้น รศ.ดร.โคทม อารียา ประธานแผนงานวิจัยและพัฒนาการสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน (รสส.) ได้บรรยายแนวคิด เรื่องการสื่อสารสุขภาพซึ่งเป็นภาพรวมของระดับประเทศ และ แก่นนำชมรมนสส.แพร่ ร่วมกันบอกเล่า การปฏิบัติงานของ ชมรมนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดแพร่ ทำให้เห็นภาพการดำเนินงานชัดเจนขึ้นจากตัวอย่างจริง ในการอภิปรายในหัวข้อ "คนแป๊ะสุขภาพดี ตามวิถีคนเมือง เล่าขานเรื่องสุขภาพผ่าน นสส.แพร่" โดยในแต่ละหัวข้อของการสร้างความเข้าใจได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งมีผู้ร่วมแลกเปลี่ยน ในประเด็น ความแตกต่างของ อสม.กับ นสส. และการขอคำแนะนำเรื่องการได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์กรในพื้นที่ เช่น อบท. อบต. เทศบาล เป็นต้น

2) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อพูดคุยถึงแนวทางการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นของจังหวัดอุดรธานี โดยแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม แบ่งโดยใช้เกณฑ์พื้นที่ ระยะทาง และอาณาเขตติดต่อของอำเภอ ซึ่งมีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์สุขภาพ และการดำเนินงานต่างๆ ในจังหวัดกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมือง ลับแล ท่าปลา กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอพิชัย ตรอน ทองแสนซัน และกลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอน้ำปาด ฟากท่า บ้านโคก โดยกำหนดประเด็นในการระดมความคิดเห็น 2 ข้อ ดังนี้ การดำเนินงานสื่อสารสุขภาพที่แต่ละคนปฏิบัติอยู่เพื่อเป็นการสำรวจสถานการณ์การสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นในแต่ละชุมชน และอนาคตการขับเคลื่อนงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี หลังจากการพูดคุยในกลุ่มแล้ว แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนสรุปผลการประชุม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 อำเภอเมือง ลับแล ท่าปลา

งานสื่อสารสุขภาพที่ดำเนินการอยู่	การขับเคลื่อนงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น ในอนาคต
- กิจกรรมกีฬา - สุขภาพผู้สูงอายุ ออกกำลังกายไม้พลอง โไทเก็ก แอโรบิค เดินวิ่งออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์ - รณรงค์ให้ความรู้เรื่องมะเร็งเต้านม - เฝ้าระวังยาเสพติด - เกษตรอินทรีย์ (อาหารปลอดภัย) - กองทุนสวัสดิการ (ช่วยเหลือเกิด แก่ เจ็บ ตาย) - การทำบุญและปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางศาสนา - วิทูลสื่อสารชุมชนกระจายสู่คุ้มหมู่บ้าน	- สร้างแกนนำและสร้างความเข้าใจ - การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ, หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น, สื่อต่างๆ - การสร้างเครือข่าย - การจัดตั้งชมรมระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล - การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน - การสนับสนุน และหนุนเสริมทุกภาคส่วน (งบประมาณ)

กลุ่มที่ 2 อำเภอพิชัย ตรอน ทองแสนขัน

งานสื่อสารสุขภาพที่ดำเนินการอยู่	การขับเคลื่อนงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น ในจังหวัดอนาคต
1. อสม. เช่น - อบรมอสม./รล ตรอน/พิชัย/ทองแสนขัน - เกษตรอินทรีย์ชีวภาพปลอดภัย (โรงเรียน) - คู่มือของผู้บริโภคสุขภาพ ตรวจตลาด - ลงพื้นที่ตรวจคัดกรอง ส่งรพ. - รณรงค์ปชส. หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน - ขับขี่ปลอดภัย ลด ละ เลิก อบายมุข - อบรมเยาวชนเรื่องเพศศึกษา ยาเสพติด และความปลอดภัยในการดำรงชีพ - คนไทยไร้พุง ตรวจ วัด ชั่ง	1. รวมกลุ่มตัวแทนหลากหลายสาขา/ประชุมคณะทำงานมาจากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด 2. หาแกนนำ ที่หลากหลายความสามารถในการประสานกิจกรรมนสส. ได้แก่ - กำนัน, ฃญบ., อบต., อบท. หมอ, อาสาปศุสัตว์ - ปราชญ์ชาวบ้าน, อสม., อพม., ผู้ประกอบการ OTOP - นักจัดรายการ, วิชาการ, วิทยุชุมชน, หอกระจายข่าว - พระ, เยาวชน/สถานศึกษา, ข้าราชการบำนาญ, ชมรมผู้สูงอายุ, ผู้ด้อยโอกาส, ผู้พิการ 3. ประชุมแลกเปลี่ยน (1 เดือน/ครั้ง, 2 เดือน/ครั้ง, 3 เดือน/ครั้ง) เพื่อเสนอผลงาน รูปแบบการสื่อสารสุขภาพ 4. หาสมาชิกเพิ่ม

กลุ่มที่ 3 อำเภอน้ำปาก ฟากท่า บ้านโคก

งานสื่อสารสุขภาพที่ดำเนินการอยู่	การขับเคลื่อนงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น ในอนาคต
1. ส่งเสริมสุขภาพ ใช้เอกสารของสาธารณสุข 2. เวทีให้ความรู้สุขภาพ 3. ชมรมสร้างสุขภาพ วัฒนธรรมท้องถิ่น 4. สื่อมวลชน (หอกระจายข่าว วิทยุ เสียงตามสาย) 5. ประชุมโอกาสต่างๆ 6. ดนตรี กีฬา ออกกำลังกาย 7. กลุ่มอาชีพ	1. สร้างแกนนำนสส., ผู้นำ 2. จัดหาสถานที่ประสานงาน,ผู้ประสานงาน 3. ประชุมหาแนวทางดำเนินงาน,บทบาทหน้าที่ 4. จัดตั้ง "ชมรม นสส..." 5. ขยายเครือข่ายนสส. *สมัครใจ 6. จัดระบบ-ฐานข้อมูล-สมาชิก

การสรุปและการปิดประชุม

คุณพงษ์ศักดิ์ ทองอยู่ ได้สรุปการประชุมโดยทบทวนประเด็นเนื้อหาจากการประชุมในช่วงเช้า แสดงความคิดเห็นถึงความเป็นไปได้ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้เข้าร่วมประชุมต่อการดำเนินการสื่อสารสุขภาพในจังหวัดอุดรดิตถ์ เนื่องจากสาระประโยชน์ของงานสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นสามารถมองเห็นอย่างเป็นรูปธรรมได้จากตัวอย่างความสำเร็จของการเกิดขึ้น และการดำเนินงานการสื่อสารเพื่อสุขภาพของนักสื่อสารสุขภาพในจังหวัดแพร่อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งความพร้อมด้านบุคลากร และการสร้างเครือข่ายที่เป็นเครื่องมือช่วยในการดำเนินงานของจังหวัดอุดรดิตถ์ เช่น อสม. กำนัน สภาวัฒนธรรม สภาองค์กรชุมชน นายกอบจ. ซึ่งการประชุมครั้งนี้ได้รับความสนใจจากกลุ่มคนในหน่วยงานดังกล่าว ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นในเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของแกนนำชุมชน และผู้เข้าร่วมประชุม ถึงแม้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมจะมีคำถามที่แสดงถึงความกังวลใจต่อการทำหน้าที่เดิมของตนเองอยู่บ้าง แต่โดยรวมแล้วแสดงถึงการตอบรับที่ดีในการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในจังหวัดอุดรดิตถ์ต่อไปในอนาคต

นอกจากนั้น คุณพงษ์ศักดิ์ ยังกล่าวว่า ในเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในที่ประชุม ผู้เข้าร่วมให้ความสำคัญกับแกนนำในพื้นที่ที่จะส่งผลต่อเกิดขึ้นของโครงการนี้ และเสนอให้คำนึงถึงบริบทสังคม วัฒนธรรมไทย การนำดนตรี กีฬาเข้ามาช่วยลดละเลิกอบายมุข แนวคิดด้านการทำงานสื่อสารสุขภาพของอาจารย์โคทม การสรุปและถอดบทเรียนที่ได้รับจากเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 9 อำเภอในที่ประชุมวันนี้มาเป็นเครื่องมือ และการตั้งคำถามกับการทำงานเชื่อมโยงกับภาคท้องถิ่น สภาพัฒนา

การเมือง รัฐ สถาบันการศึกษา และศูนย์การเรียนรู้ที่จะเข้ามาสนับสนุนกลุ่มนักสื่อสารสุขภาพได้อย่างไร เพื่อ
ก่อให้เกิดนักสื่อสารสุขภาพในจังหวัดอุดรดิตถ์

ผลของการประชุม

จากแบบสอบถามเพื่อการประเมินความเข้าใจในแนวคิดการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น และประเมิน
ความเป็นไปได้ในการดำเนินงานในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยผู้เข้าร่วมประชุมตอบแบบสอบถาม ทั้งสิ้น 63 คน
โดยสรุปผลดังนี้

1) ที่อยู่

ผู้เข้าร่วมประชุมมาจาก 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอลับแล อำเภอท่าปลา อำเภอพิชัย อำเภอต
รอน อำเภอทองแสนขัน อำเภอน้ำปาด และ อำเภอฟากท่า ซึ่งสามารถจำแนกจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละ
อำเภอได้ ดังนี้

อำเภอ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (คน)
1. อำเภอ เมือง	27
2. อำเภอลับแล	7
3. อำเภอท่าปลา	4
4. อำเภอพิชัย	2
5. อำเภอตรอน	15
6. อำเภอทองแสนขัน	1
7. อำเภอน้ำปาด	3
8. อำเภอฟาก	4
9. อำเภอบ้านโคก	-
รวม 8 อำเภอ	รวม 63 คน

2) อาชีพ

ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร และรัฐวิสาหกิจ จำนวน 30 คน รองลงมา คือ ข้าราชการ จำนวน 9 คน และข้าราชการบำนาญ จำนวน 9 คน ลูกจ้างส่วนราชการ จำนวน 3 คน และสื่อมวลชน ได้แก่ ผู้ประกาศข่าว ผู้สื่อข่าว จำนวน 2 คน ตามลำดับ

3) ตำแหน่ง/หน้าที่

จากการสำรวจพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนต่างมีตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่หลากหลาย บางคนมีมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ซึ่งทั้งสอดคล้อง และต่างออกไปจากการประกอบอาชีพในชุมชน หรือหน่วยงานที่ตนเองสังกัด ดังนี้ ตำแหน่งของผู้เข้าร่วมประชุมที่พบมากที่สุด คือ ตำแหน่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานชุมชน การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น ในลักษณะของเครือข่าย/องค์กร/หน่วยงานภาคประชาชน ชุมชน และรัฐ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานสภาวัฒนธรรมตำบล นายก อบต. ประธานสภาองค์กรชุมชน เป็นต้น รองลงมาคือ ตำแหน่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านสาธารณสุข ได้แก่ พยาบาล สาธารณสุขอำเภอ นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เป็นต้น และตำแหน่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการสื่อสารในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ข่าว ผู้จัดการวิทยุ เป็นต้น

4) งานสื่อสารสุขภาพที่ทำอยู่

ภาพรวมของงานสื่อสารสุขภาพที่ทำอยู่ของผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่พบว่า มีความสัมพันธ์กับอาชีพ และตำแหน่งในหน้าที่การทำงานของตนเองดังที่กล่าวไปข้างต้น โดยให้ความสำคัญกับการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลด้านสุขภาพ และนำเสนอด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การจัดตั้งชมรม การจัดกิจกรรม การจัดประชุม/พูดคุยกับผู้มีความรู้ด้านสุขภาพ การสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน ในการดำเนินงานสุขภาพภาคประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ การจัดทำ การเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเรื่องสุขภาพ และดำเนินงานด้านช่องทางสื่อสารประเภทเอกสาร หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย การจัดรายการวิทยุ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการให้ความรู้ด้านสุขภาพกับประชาชนในชุมชนโดยเฉพาะเยาวชน และผู้สูงอายุ

5) ความเข้าใจเกี่ยวกับ "การสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น"

ผลการสำรวจพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมคิดว่าตนเองมีความเข้าใจเรื่องการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นในระดับปานกลาง จำนวน 46 คน ระดับมาก จำนวน 9 คน และ น้อย 4 คน และไม่ระบุ 3 คน สามารถรวบรวมและสรุปความเข้าใจเรื่องการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นของผู้เข้าร่วมประชุม ดังนี้

ความเข้าใจเรื่องการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นในระดับปานกลาง พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอลับแล อำเภอท่าปลา อำเภอพิชัย อำเภอตรอน อำเภอทองแสนขัน อำเภอน้ำปาด และ อำเภอพากทำ มีความคิดว่าตนเองมีความเข้าใจต่อการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นในระดับปานกลาง โดยเข้าใจว่าการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น คือ “การบอกกล่าว สื่อสาร สื่อกลาง กระจายข่าว แนะนำ เผยแพร่ กิจกรรม แลกเปลี่ยนความรู้และสุขภาพ ด้วยสื่อต่างๆ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การมีสุขภาพะที่ดีของคนในท้องถิ่นตนเอง และขยายไปสู่ท้องถิ่นใกล้เคียง ตลอดจนการสร้างเครือข่าย โดยผู้เข้าร่วมต้องมีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน”

ความเข้าใจเรื่องการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นในระดับมาก พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 8 ทั้งแปด อำเภอ ยกเว้นผู้ที่มาจาก อำเภอน้ำปาด และอำเภอพากทำ มีความคิดว่าตนเองมีความเข้าใจต่อการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นในระดับมาก โดยเข้าใจว่าการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น คือ “การให้ รับ และเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพสำหรับประชาชน โดยสอดคล้องกับสังคม ภาษา วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในวิถีการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นผู้เข้ามาเป็นนักสื่อสารสุขภาพต้องมีความเต็มใจ มีเครือข่าย การรวมกลุ่ม”

ความเข้าใจเรื่องการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นในระดับน้อย พบว่า มีเพียงผู้เข้าร่วมประชุมที่มาจาก 2 อำเภอ คือ อำเภอเมือง และอำเภอลับแล เท่านั้นที่มีความคิดว่าตนเองมีความเข้าใจต่อการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่นในระดับน้อย โดยเข้าใจว่าการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น คือ “การสื่อสารข่าวสาร การนำความรู้ เรื่องโรค การแนะนำการบริโภคอาหารและดูแลสุขภาพ การบอกกล่าว เฝ้าระวัง ป้องกันโรค และการสื่อสารสุขภาพอย่างเป็นอิสระของผู้นำท้องถิ่นที่จะทำให้เกิดสุขภาพะตามความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ”

6) **ความคิดเห็นต่อความเป็นไปได้ในการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในจังหวัดอุดรดิ**

พบว่า ผู้มีความเห็นว่าจังหวัดอุดรดิมีความเป็นไปได้ในการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพมี จำนวน 56 คน เป็นไปไม่ได้ 4 คน และไม่แสดงความคิดเห็น 3 คน โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอแนวทางการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในจังหวัดของตนเอง และอธิบายถึงเหตุผลที่จังหวัดอุดรดิไม่มีความเป็นไปได้ในการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพ ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในจังหวัดอุดรดิ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 8 อำเภอ ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพในจังหวัดอุดรดิ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 6 แนวทาง โดยอธิบายรายละเอียดของแนวทางการดำเนินงานที่ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอจากมากที่น้อยที่สุด 6 อันดับ คือ

อันดับที่ 1 **ให้ความสำคัญกับวิธีการดำเนินงาน** คือ การเสนอแนวทางการดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น

- การมีส่วนร่วม สร้างแนวร่วม การประสานงาน ความรับผิดชอบ และการสนับสนุนขององค์กร ได้แก่ เครือข่ายภาคประชาชน เอกชน สสจ. อปท.

- การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย การรณรงค์ ชมรม กลุ่ม

- การหาจุดเด่นของหน่วยงาน

- การหาปัญหาของหน่วยงาน

- ความคิดของภาครัฐ และภาคประชาชนที่ไปในทิศทางเดียวกันและร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง

- การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพได้ง่ายและทั่วถึง โดยเผยแพร่ผ่านสื่อหลายๆ ด้าน

- ดำเนินงานที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทหรือวิถีชีวิตของคนในชุมชน

อันดับที่ 2 **ให้ความสำคัญกับการค้นหาแกนนำ** ตัวอย่างเช่น หา/เปิดรับสมัครแกนนำหรือผู้ที่สนใจที่มีความรับผิดชอบเสียสละ จิตอาสา เห็นความสำคัญเรื่องสุขภาพ มีความสามารถในการทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ การพบปะพูดคุย และถ่ายทอดเรื่องสุขภาพสู่ชุมชน

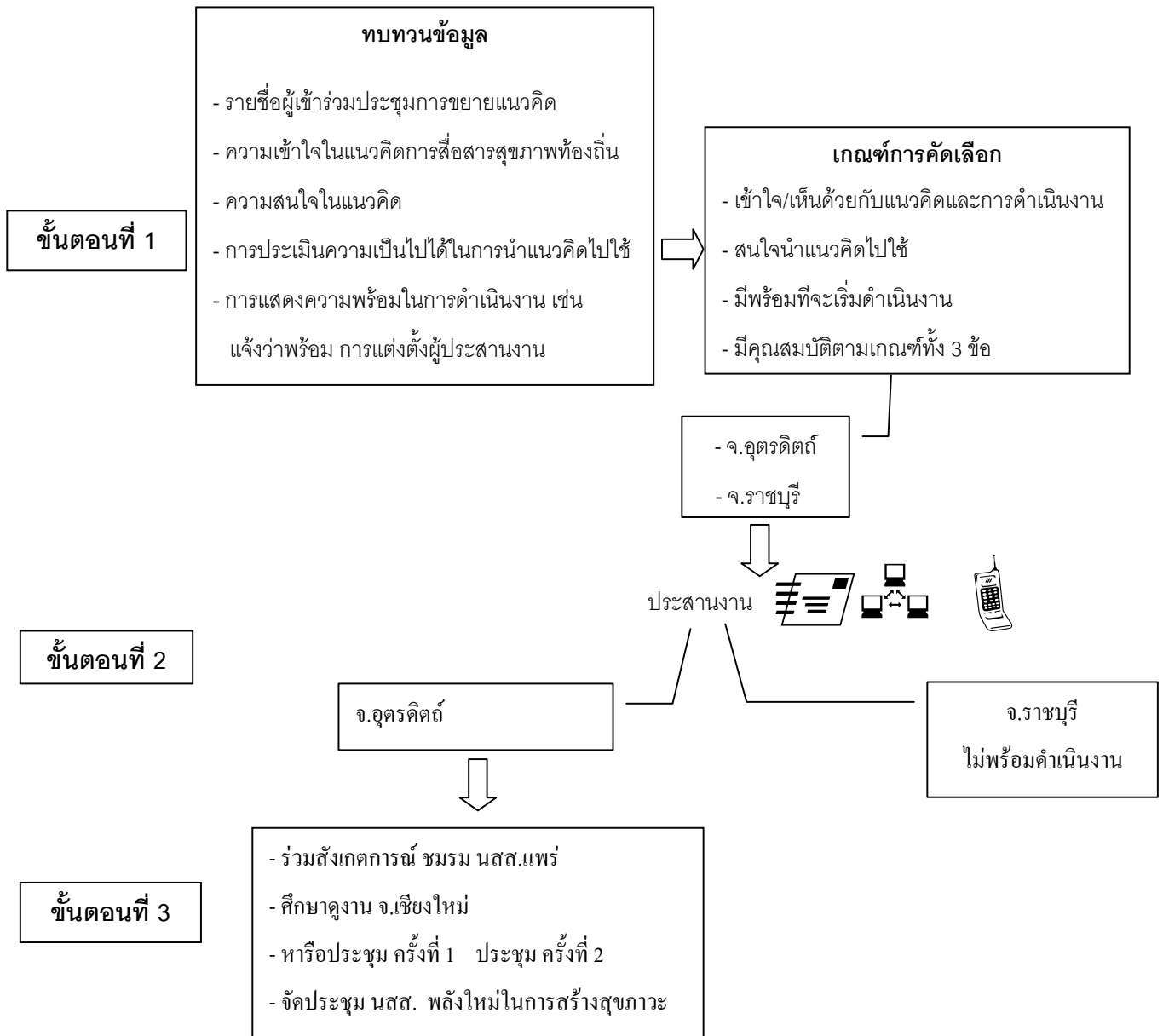
อันดับที่ 3 **ให้ความสำคัญกับการจัดตั้งหน่วยงาน** ตัวอย่างเช่น มีการตั้ง/กำหนดบทบาทหน้าที่ ชมรม กลุ่ม สร้างเครือข่าย (นสส.) ศูนย์ คณะกรรมการ ผู้ประสานงาน

อันดับที่ 4 **ให้ความสำคัญกับงบประมาณ** ตัวอย่างเช่น หางบประมาณ/การสนับสนุนและความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน

อันดับที่ 5 ให้ความสำคัญกับช่องทางการสื่อสาร ตัวอย่างเช่น พัฒนาผู้รับสารเพื่อส่งสารได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ความชัดเจน ความเหมาะสมของเนื้อหา (สาร) ที่มีต่อผู้รับสาร และวิเคราะห์ผู้รับสารเพื่อส่งสารได้อย่างเหมาะสม

อันดับที่ 6 ให้ความสำคัญกับการตั้ง/การกำหนดเป้าหมาย/ความต้องการ ตัวอย่างเช่น อยากเห็นชาวอุตรดิตถ์สุขภาพดี ห่างไกลโรค

สรุปการดำเนินงาน

ส่วนที่ 4

การเผยแพร่ผลงานและกิจกรรมผ่านสื่อมวลชน

ส่วนที่ 4 การเผยแพร่กิจกรรมของ นสส. ผ่านสื่อท้องถิ่น

นักสื่อสารสุขภาพของจังหวัดแพร่ และกาญจนบุรี ได้เผยแพร่กิจกรรมของ นสส. โดยผ่านช่องทางการสื่อสาร ที่ตนดำเนินการอยู่ภายในจังหวัดของตนเอง และจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

● ชมรมนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดแพร่ สถานีวิทยุกระแสหลัก

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดแพร่ FM 91 MHz.

รายการ	เพลงเพื่อคุณ	
ออกอากาศ	ทุกวันจันทร์ – ศุกร์	เวลา 22.10 – 23.30 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.ชนิสรา ชมศิลป์	
รายการ	ผู้ว่าฯ พบประชาชน	
ออกอากาศ	ทุกวันพฤหัสบดี	เวลา 17.10 – 18.00 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.ชนิสรา ชมศิลป์	
รายการ	ข่าวท้องถิ่นประจำวัน / ข่าวบริการ	
ออกอากาศ	ทุกวัน	เวลา 16.10 – 16.30 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.ชนิสรา ชมศิลป์	
รายการ	สื่อสารสาธารณะสุข	
ออกอากาศ	ทุกวันศุกร์	เวลา 11.10 - 11.35 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.สุวิชา จันทรสุริยกุล	

สถานีวิทยุชุมชน

สถานีวิทยุชุมชน FM 94 MHz ม.แม่ใจ – แพร่ เฉลิมพระเกียรติ (อำเภอวังทอง)

รายการ	เต็มฝัน ปันรอยยิ้ม	
ออกอากาศ	ทุกวันจันทร์	เวลา 17.00 – 18.00 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.ศิริพร พันธุ์ลี	

สถานีวิทยุชุมชน ท่าล้อ FM 98.25 MHz (อำเภอหนองม่วงไข่)

รายการ	สารสาระเพื่อสุขภาพ	
ออกอากาศ	ทุกวันอังคาร	เวลา 14.00น- 15.00 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส. สักวาเลย์ ชมภูมิ่ง	
	นสส.ชาญชัย สุธรรม	
รายการ	สื่อสัมพันธ์สาธารณสุข	
ออกอากาศ	ทุกวันเสาร์	เวลา 15.00น- 16.00 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.เปรมฤดี ธงสิบสอง	

สื่อสิ่งพิมพ์

หนังสือพิมพ์เสียงแพร่ วางจำหน่ายทุกวันที่ 7, 17 และ 27 ของทุกเดือน

คอลัมน์	สุขภาพเสียง "องค์ความรู้การดูแลสุขภาพ"
คอลัมน์	สังคมหมอมอ
คอลัมน์นิตย	นสส.คณาธิป มุตะเจริญ

สื่อบุคคล

นสส.ชนิสสา ชมศิลป์

วิทยากร

- โครงการฝึกอบรม ดี.เจ.เยาวชน ด้านงานประชาสัมพันธ์แก่นักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่ ประจำปี 2551 วันที่ 18 – 19 กันยายน 2551
- การอบรมพัฒนาศักยภาพเยาวชน “เยาวชนกับการประชาสัมพันธ์” ของ เทศบาลตำบลเด่นชัย อ.เด่นชัย จ.แพร่ ระหว่างวันที่ 30 – 31 สิงหาคม 2551
- ตามโครงการเป็นหนึ่งในได้โดยไม่พึงพายาเสพติด
- อบรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านสุขภาพภาคประชาชน เขตอำเภอเมืองแพร่ จำนวน 3 รุ่น 3 วัน (วันที่ 23 ก.ค. / วันที่ 24 ก.ค. และวันที่ 25 ก.ค. 2551) เขตอำเภอหนองม่วงไข่ และอำเภอสูงเม่น จ.แพร่ จำนวน 2 รุ่น
- การพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบงานสุขศึกษาโรงพยาบาลร่อนงาว ในวันที่ 11 กรกฎาคม 2551
- หลักการเขียนข่าวเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียง อบรมแก่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ กองทุนหลักประกันสุขภาพจังหวัดแพร่ 23 มิถุนายน 2551
- โครงการนักประชาสัมพันธ์เพื่อชุมชน ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ แก่ พระภิกษุสามเณร และผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน ในวันที่ 30 มีนาคม 2551
- รูปแบบและประสิทธิภาพการดำเนินงาน เครือข่ายนักสื่อสารสุขภาพ ของ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จ.เชียงใหม่ ร่วมกับ นสส.แพร่ วันที่ 8 ก.พ.51

- อบรมหลักสูตรระยะสั้นการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง การสื่อสาร ของวิทยาลัย
ชุมชนแพร่ อำเภอเมืองแพร่ ระหว่างวันที่ 17 พฤศจิกายน – 9 ธันวาคม 2550
(รับผิดชอบรายวิชาด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ การผลิตรายการวิทยุ และการ
สัมภาษณ์)

คณะกรรมการ

- คณะอนุกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุขระดับจังหวัด
จังหวัดแพร่ ในฐานะภาคประชาสังคม
- ที่ปรึกษาโครงการพัฒนากลไกคนทำงานด้านสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่
ชมรมโกศยันคร ปี 2551
- แกนนำสมัชชาสุขภาพจังหวัดแพร่ ของ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เว็บไซต์ <http://www.thaihealthcomm.org/phrae/>

เว็บมาสเตอร์

นสส.ตวัญจ์ ธงสิบสอง

● ชมรมนักสื่อสารสุขภาพจังหวัดกาญจนบุรี สถานีวิทยุกระแสหลัก

1. สถานีวิทยุตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) FM 97.75 MHz.

1.1 รายการ	สื่อเสียงไท	
ออกอากาศ	ทุกวันอาทิตย์	เวลา 18.00 – 24.00 น.
ผู้ดำเนินรายการ	1) นสส.วิโรจน์ พรหมอ่อน	
	2) นสส.สิริมา เจริญศรี	

1.2 รายการ	ฟ้าใส...ใจสวย	
ออกอากาศ	วันจันทร์ – วันศุกร์	เวลา 06.00 – 06.30 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.สิริมา เจริญศรี	

2. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดกาญจนบุรี AM stereo 558 KHz

รายการ	เรารักเมืองกาญจน์	
ออกอากาศ	ทุกวันอังคาร	เวลา 16.15 – 17.00 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.สิริมา เจริญศรี	

สถานีวิทยุชุมชน

1. สถานีวิทยุชุมชนต้นแบบกาญจนบุรี FM 100.75 MHz. (อำเภอเมือง)

รายการ	สุขภาพเด็ก เยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ และวัยเจริญพันธุ์	
ออกอากาศ	ทุกวัน	เวลา 6.00 – 9.00 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.พยุศรี นวาวรัตน์	
2. สถานีวิทยุชุมชนคนหนองปรือ FM 93.25 MHz. (อำเภอเลาขวัญ)

รายการ	เช้าที่บ้านเรา	
ออกอากาศ	ทุกวัน	เวลา 6.00 – 9.00 น.
ผู้ดำเนินรายการ	นสส.ประสิทธิ์ แสงทองดี	
3. สถานีวิทยุชุมชนห้วยกระเจา FM 98.85 MHz (อำเภอห้วยกระเจา)

รายการ	ช่วงสุขภาพ	
ออกอากาศ	ทุกเสาร์ – อาทิตย์	เวลา 10.00 – 12.30 น.

ผู้ดำเนินรายการ นสส.นภัสวรรณ ตันแข็ง

4. สถานีวิทยุปฏิรูปสื่อภาคประชาชน FM 100.75 MHz (อำเภอพนมทวน)
รายการ สายนี้...เพื่อเอดส์

ออกอากาศ ทุกวันศุกร์ เวลา 08.00 – 09.00 น.

ผู้ดำเนินรายการ นสส.ประทีป สุภาฤทธิ์

5. สถานีวิทยุชุมชนอำเภอดำม่วง FM 90.60 MHz (อำเภอดำม่วง)
รายการ ความรู้คู่ตัวโน้ต

ออกอากาศ ทุกวันจันทร์ เวลา 12.00 – 13.00 น.

ผู้ดำเนินรายการ นสส.อารีย์ จิตติโชตอนันต์

รายการ เพื่อนเพลงรัก

ออกอากาศ ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 10.00 – 12.00 น.

ผู้ดำเนินรายการ นสส.อารีย์ จิตติโชตอนันต์

หอกระจายข่าว และเสียงตามสาย

หอกระจายข่าว และเสียงตามสาย

หอกระจายข่าว	เทศบาลลาดหญ้า	อำเภอเมือง
	เทศบาลหนองขาว	“
	หมู่บ้านประตูด่าน	“
	เทศบาลตำบลลุ่มสุ่ม	อำเภอไทรโยค
	อบต.ลุ่มสุ่ม	“
	หมู่บ้านทุ่งสมอ	อำเภอพนมทวน

เทศบาลตำบลเอราวัณ

อำเภอศรีสวัสดิ์

ตำบลหนองกร่าง

อำเภอปอพลอย

ถ่ายทอดเสียงจาก สถานีวิทยุตำรวจตระเวนชายแดน(ตชด.) รายการฟ้าใส...ใจสวຍ ทุกวันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา 06.00 – 06.30 น. และรายการสื่อเสียงไท ถ่ายทอดเสียง เป็นครั้งๆ ไปตามการนำเรื่องราว หรือสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่มาเป็นหัวข้อในการออกอากาศ

สื่อสิ่งพิมพ์

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

หนังสือพิมพ์สื่อตะวันตก วางจำหน่ายทุกวันที่ 11 ของทุกเดือน

คอลัมน์

สังคมคนกาญจน์

กองบรรณาธิการ

นสส.สุพจน์ บรรเทาทุกข์

สื่อเคเบิลทีวี

สถานี เคทีวี

รายการ

ที่นี่...บ้านเรา

ตอน

นสส.คืออะไร

ออกอากาศ

วันที่ 20 กันยายน 2551 เวลา 14.30 – 15.30 น.

ผู้ผลิตรายการ

นสส.เจษฎา เจตทยากร

รายการ

ที่นี่...บ้านเรา

ตอน

นสส.พบ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี

ออกอากาศ

วันที่ 18 ตุลาคม 2551 เวลา 14.30 – 15.30 น.

ผู้ผลิตรายการ

นสส.เจษฎา เจตทยากร

สื่อกิจกรรม

การออกร้านกาชาด ในงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว ประจำปี 2550

และกำหนดจัด เวที สื่อสีขาวกับเส้นทางทอดยาวสู่สังคมร่มเย็นเป็นสุข

กำหนดจัดงาน วันที่ 9 ธันวาคม 2551

ณ เมืองพอเพียง งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแควประจำปี 2551

สื่ออินเทอร์เน็ต

เว็บไซต์ <http://www.thaihealthcomm.org/kanchanaburi/>

เว็บมาสเตอร์

นสส.เจษฎา เจตพยากร

การเผยแพร่กิจกรรมของ นสส. ในจังหวัดอุดรดิตถ์

จากการจัดงาน นักสื่อสารสุขภาพ...พลังใหม่ในการสร้างสุข เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2551
แกนนำจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้เผยแพร่กิจกรรมผ่านทางสื่อท้องถิ่น ดังนี้ วิฑูรย์ชุมชน เสียงตามสาย 19
ตำบลนาร่อง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อย่างน้อย 4 ฉบับ

นอกจากการเผยแพร่กิจกรรมดังกล่าวแล้ว แกนนำยังได้เริ่มขับเคลื่อนงานสื่อสารสุขภาพ
ท้องถิ่น ผ่านทางเครือข่ายประชาคม เป็นการขับเคลื่อนโดยใช้สภาองค์กรชุมชนตำบล 19 ตำบล
ครอบคลุม 9 อำเภอ ในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้กลไกที่เป็นทุนสังคมในพื้นที่ ดังนี้

1. ผู้ประสานงานฯ จังหวัด/คณะทำงานฯ ภาคเหนือ ตัวแทนจังหวัดอุดรดิตถ์
2. คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนจังหวัดอุดรดิตถ์ ผ่านการประชุม
ติดตามเนื้องานทุกวันที่ 10 ของเดือน หรือ ตามความพร้อมของอำเภอ
3. ใช้กลไก ระดับกลุ่มพื้นที่/อำเภอ ติดตามเนื้องานเพื่อพัฒนา และขยายผลพื้นที่สร้างความ
เข้าใจงาน นสส. มีการบริหารจัดการ / พื้นที่ทำงาน 3 กลุ่มพื้นที่อำเภอ จะมีการประชุมทุก
เดือน เพื่อติดตามเนื้องาน ตามความพร้อมของกลุ่มอำเภอ/พื้นที่

ภาคผนวก

4. ใช้กลไก ระดับกลุ่มพื้นที่ / ตำบล ติดตามเนื้องานเพื่อพัฒนา และขยายผลพื้นที่สร้างความเข้าใจงาน นสส.
5. เชื่อมโยงกลไกคณะทำงานเครือข่ายองค์กรชุมชนและประชาชนจังหวัดอุดรดิตถ์ 15 ประเด็น

5.1 องค์การการเงิน

5.2 สวัสดิการชุมชน

5.3 ที่ดิน

5.4 ที่อยู่อาศัย

5.5 เกษตรอินทรีย์ – ชีวภาพ(ระบบเกษตรยั่งยืน)

5.6 ขบวนการชุมชนพึ่งตนเองและวิสาหกิจชุมชนภาคประชาชน

5.7 เฝ้าระวังยาเสพติด

5.8 ทรัพยากร – สิ่งแวดล้อม

5.9 สื่อและการเผยแพร่

5.10 ขบวนการผู้หญิงเพื่อการพัฒนา

5.11 ขบวนการรับรองสถานภาพ

5.12 ขบวนการเยาวชนเพื่อการพัฒนา

5.13 ภัยพิบัติ

5.14 วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.15 ขบวนการจังหวัดอุดรดิตถ์

6. คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนจังหวัดอุดรดิตถ์ จะมีการเข้าร่วมประชุมกับทางอำเภอ 9 อำเภอ ติดตามเนื้องานทุกสิ้นเดือน ตามความพร้อมของพื้นที่ โดยมีการเน้นย้ำ การขยายผลงานสื่อสารสู่ภาพ โดย นสส. จะทยอยดำเนินงานเดือนพฤศจิกายน
7. เชื่อมประสาน เครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดอุดรดิตถ์
8. เชื่อมโยงสภาเด็ก และเยาวชน /สภาผู้สูงอายุ / สภา อบต. และสมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดอุดรดิตถ์
9. การสรุปเนื้องาน งานสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดอุดรดิตถ์ ประชาสัมพันธ์ในงานสมัชชาสภาองค์กรชุมชนระดับชาติ 76 จังหวัด วันที่ 5 – 7 พฤศจิกายน 2551 ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และส่งผลการปฏิบัติการร่วมเชิงบูรณาการ ต่อสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
10. ประสานภาคีพัฒนา เน้น การบูรณาการระดับพื้นที่ “บวรส.”

สรุปพิเศษ

ชมรมนักสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น : นสส.

ปัจจุบันปัญหาสุขภาพมีปัจจัยการเกิดโรคที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นทั้งตัวเชื้อโรค สิ่งแวดล้อม และแหล่งโรค แม้ว่านโยบายด้านสุขภาพจะมีการพัฒนาและกระจายลงสู่ระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการสาธารณสุขมูลฐาน เมืองไทยแข็งแรง หมู่บ้านจัดการสุขภาพ ฯลฯ โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพที่ถูกต้องด้วยตนเอง แต่ก็ดูเหมือนว่าปัญหาโรคภัยไข้เจ็บยังเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ โดยสังเกตจากปริมาณผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาพยาบาลกับสถานพยาบาลเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

ในปี 2547 รศ.ดวงพร คำบุญวัฒน์ จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ได้คัดเลือกพื้นที่จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดนำร่อง ตามโครงการวิจัยและพัฒนาการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น โครงการดังกล่าวได้มีผู้ที่อาสาเข้ามาทำงานด้านการเผยแพร่ข่าวสารด้านสุขภาพ หรือ ที่เรียกกันว่า “นักสื่อสารสุขภาพ : นสส.” จำนวน 150 คน ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มาจากหน่วยงานที่แตกต่างกัน เช่น สื่อมวลชน หน่วยงานสุขภาพ สถาบันการศึกษา อปท. และประชาคมสุขภาพ เป็นบุคคลที่มีใจรัก มีจิตสาธารณะ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์ และเป็นตัวอย่างที่ดีด้านสุขภาพ

เพื่อทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลด้านสุขภาพแก่บุคคล ครอบครัว กลุ่มคน เช่น การพูดคุยด้านสุขภาพ การเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพแก่หน่วยงานต่าง ๆ การเสนอข่าวทางสื่อมวลชน การประชาสัมพันธ์โดยการจัดนิทรรศการ เอกสารแผ่นพับ เป็นต้น ไม่มีการจำกัดอายุ เพศ และอาชีพ

ปัจจุบันได้มีการรวมกลุ่มเป็นรูปชมรม นสส.แพร่ ในปี 2552 จะมีการขยายเครือข่ายสู่ทุกอำเภอ เพื่อให้เกิดนักสื่อสารสุขภาพที่หลากหลายในทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล และทุกครัวเรือน กิจกรรมชมรมจะมีการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกให้เป็นบุคคลที่สามารถนำความรู้ด้านสุขภาพเผยแพร่ให้ระดับบุคคล กลุ่มบุคคล หรือการใช้สื่อสารรูปแบบอื่น ๆ ได้ดี เช่น การให้ความรู้ทางวิทยุชุมชน หอกระจายข่าว การจัดทำเอกสารเผยแพร่ ฯลฯ เป็นต้น ภายใต้การสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล หรือกองทุนสุขภาพตำบล ที่มีคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพตำบลรับผิดชอบ ในพื้นที่จังหวัดแพร่ ต่อไปคงได้พบเห็นบุคคลจากหน่วยงานต่าง รวมทั้ง อสม. ที่มีโอกาสสมัครเป็น นักสื่อสารสุขภาพ หรือ นสส. กันมากขึ้น สัญลักษณ์ คือ เลื่อยยัดสีชมพู ที่แสดงถึงการมีสุขภาพที่ดี

ในวันที่ 18 ตุลาคม ที่ผ่านมาทีม นสส.แพร่ พร้อมกับอาจารย์โคทม อารียา รศ.ดร.ดวงพร คำบุญวัฒน์ ได้ร่วมกันไปให้ข้อมูล พัฒนาการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น แก่ชาว จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งก็เป็นความภาคภูมิใจหนึ่งที่ทางชมรม นสส. แพร่ สามารถขยายเครือข่ายไปสู่ระดับจังหวัดได้ ต่อไปก็จะเป็นเครือข่ายสำคัญของจังหวัดแพร่เรา และขอเชิญชวนชาวแพร่ได้สนใจการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อด้วยตนเอง และ นสส. คือบุคคลที่ต้องการให้คนอื่นมีสุขภาพดี หรือมีความสุขขอเชิญชวนทุกท่านสมัครเป็นสมาชิก นสส. ได้ โดยติดต่อประสานงานกับ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน และสถานีอนามัย ทุกแห่ง

ชมรม นสส. แพร่

รายงาน 7 /11/2008

จากหนังสือพิมพ์เสียงแพร่ ฉบับวันที่ 7 พฤศจิกายน 2551